

Jugoslovanska vlada ne bo odobrila kompromisne rešitve tržaškega vprašanja

Kardelj obsodil zaključke
zunanjih ministrov
štirih velesil

ESINJA ZAHTE-
VA KOLONIJE

3. avg. — Jugoslavija je
pamila, da ne more sprejeti
kompromisne rešitve tržaškega
vprašanja in zaključka zunanjih
ministrov štirih velesil glede in-
tegritete Trsta in okoli-
čin. Kardelj, podpredsednik
Jugoslovanske vlade, je v
svojem govoru v parlamentu o-
stro obsojal politiko delavske
vlade v Palestini in na Sred-
njem vzhodu. Zahteval je dra-
stično akcijo, ki naj bi izsilila
ameriško kooperacijo z britskimi
avtoritetami v Palestini.

Jugoslavija ne bo nikdar o-
dločitve zunanjih ministrov
glede Trsta," je rekel
Kardelj. "Odloditev je krivična,
povzroča velik del našega
trajnega italijanskega zatira-
ja. Osvoboditev francoskega na-
črta nove meje med
in Jugoslavijo je negaci-
onamentalnih načel, za ka-
je naše ljudstvo borilo v
Trstu je bil na podlagi na-
črta od svojega zaležaja.

je koridor med Trstom
in Jugoslavijo odvzel
v katerih žive Slovenci."
ist iz francoskega vira pra-
la je bila posebni komisiji
velesil poverjeno sestava
ve za tržaško mednarodno
Člani komisije imajo seje
toda, doslej niso sprejeli
nobenega zaključka. Edino
vika je predložila detajliran
o načrtu meje, ki pa ni
doboren.

eden je Kardelj naznanil,
Jugoslavija ne bo odobrila
kompromisne rešitve tržaškega
vprašanja, je holandski zunanji
minister Van Boetelaer potisnil
vprašanje o enakopravnosti
malih držav in velesil v
rešitvi. "Vodili bomo odločno
proti vsiljevanju volje
drugim," je dejal. "Izog-
nimo katastrofom prošlosti ni
nič, čeprav bi poražene dr-
žave spreminile svoje stališče.
Govorci naj se odpovedo po-
stojanja, egoizma in
nepoštnosti. Sedanja situacija
kritična. Metode, s katerimi
velesile utrjuje svojo oblast
organizaciji Zdrženih naro-
v, ne garantirajo bodočega
miru in ustavnosti."

Trška delegacija je predlagala
dobi vsaka država besedo
v vsakih vprašanjih, če veči-
tako odloči. Člani jugoslo-
vske in ukrajinske delegacije
pobujali predlog. Ruski zu-
jni minister Molotov je potem
predložil amandament, da se raz-
rešijo v vseh vprašanjih, ki se
nanašajo na mirovne pogodbe.
Predloženi predlog je bil spre-
jet.

Člani ameriške delegacije se
niso oglašali v teku debate o
vprašanju enakopravnosti malih
držav na konferenci. Načel-
nik holandske delegacije je
pogajal naj dobe represen-
tanti malih držav besedo v
vsakem odločitvi in komisijah.
Kardelj je naletel na opozicijo
britske delegacije in pri gla-
sovanju je bil poražen z enajsti-
proti devetim glasovom. A-
meriška delegacija se je vzdrža-
la glasovanja.

Churchill napadel delavsko vlado

Amerika naj sode-
luje pri reševanju
palestinskega
problema

London, 3. avg. — Vodja kon-
servativne stranke in bivši pre-
mier Winston Churchill je v
svojem govoru v parlamentu o-
stro obsojal politiko delavske
vlade v Palestini in na Sred-
njem vzhodu. Zahteval je dra-
stično akcijo, ki naj bi izsilila
ameriško kooperacijo z britskimi
avtoritetami v Palestini.

"Velika Britanija naj se odpo-
ve palestinskemu mandatu, če
ne bo mogla pridobiti Amerike
za prevzetje deleža odgovornos-
ti pri reševanju palestinskega
in židovskega problema," je re-
kel Churchill. "Mandat naj iz-
roči Zdrženim narodom in od-
pokliče svoje čete iz Palestine.
Vlada naj informira Egipt, da
bo štela svoje pravice v smislu
sklenjene pogodbe in cono Sue-
skega prekopa. Delavska vlada
se je v bistvu odpovedala Indiji
in Egiptu in potisnila britski
imperij v nevarnost. V enem
letu je demonstrirala svojo ne-
spособnost."

Izgleda, da je edini kraj, kjer
se vrši odločilna borba, Palesti-
na. Mi smo v vojni z židi in A-
rabci. Velika Britanija nosi že
leta pretežko breme. Amerika
in druge države stoji ob strani
in kritizirajo naše delo."

Člani britske delavske vlade
so se, preden je Churchill go-
voril, sestali na seji in razpravlja-
li o palestinskem problemu. Se-
ji je predsedoval premier Attlee,
ki se je vrnil v London iz Pari-
za, kjer je v teku mirovna kon-
ferenca.

Jeruzalem, Palestina, 3. avg. —
Britske avtoritete so zasle-
gale poslopje židovske banke. V tej
bo glavni britski vojaški stan,
ki je bil prej v hotelu King Da-
vid, v katerem je nedavno eks-
plodirala bomba in ubila čez 60
ljudi, med temi več britskih
častnikov.

Banka je posest židovskih or-
ganizacij. V tej imajo vložen
denar židje. Premoženje banke
se ceni na \$40.000.000. Ali bodo
britske avtoritete zasle-
gale premoženje, ni znano.

rencia kot opazovalec, je pripo-
ročal delegatom, naj dovrše svo-
je delo pred zasedanjem splošne
skupščine Zdrženih narodov,
ki se bo pričelo v New Yorku
23. septembra.

Abesinski zunanji podminis-
ter Abte Wolde je naznanil, da
bo vztrajal pri zahtevi, da mo-
ra njegova država dobiti Eri-
trejo in Somalijo, italijanski ko-
loniji v Afriki, kateri je izgubila
zaradi italijanske agresije, kakor
tudi vojno odškodnino od Italije.

S svojo zahtevo je potisnil vpra-
šanje italijanskih kolonij v A-
friki v ospredje, dasi so zunanji
ministri štirih velesil prej za-
ključili, da bodo prišle italijan-
ske kolonije pod poverjeništvu
Zdrženih narodov.

Domače vesti

Iz Clevelanda

Cleveland. — Andrew Bozich
je prejel pismo iz Postojne od
Jakoba Ozbiča, ki želi izvedeti
za svojega brata Matevža Ozbi-
ča. On je živel neke blizu
Wheelinga, W. Va. Prošen je,
da piše Andrew Bozich, 1268
W. 169. st., Cleveland 10, Ohio,
ker ima zanj pismo. — V Collin-
woodu sta se poročila sarjent
Michael Rovanský iz Cone-
mauha, Pa., in Josephine Les-
kovec. — Iz bolnišnice, kjer je
srečno prestala osmo operacijo,
se je vrnila Mary Walter iz Col-
linwooda.

Nov grob na zapadu

Oakland, Cal. — Dne 14. julija
je umrl vsled srčne bolezni
John Vlah, star 57 let, doma iz
Matulja-Opatije, Istria, član
društva 594 SNPJ. Bil je upe-
peljen. Prej je živel v Clevel-
landu, pred par leti pa se je pre-
selil v Oakland, kjer zapušta
ženo, v starem kraju pa sina, ki
je bil pri partizanih.

Nov grob v Penni

Strabane, Pa. — Dne 22. jul.
je umrla Ivanka Sedmak, roje-
na Kavčič, stara 53 let, doma iz
St. Jošta. Pokojna se je pod-
vrnila operaciji na žolčnih kam-
nih, dva tedna pozneje pa umrla.
Zapušta dva sinova, dve hčerki,
dva brata in tri sestre. Bila je
članica društva 138 SNPJ.

Ameriški pomorščaki izzvali bitko

Napadli so kitajske
komuniste

Peiping, Kitajski, 3. avg. —
Uradniki kitajskih komunistič-
nih agencij so priznali spopad
z ameriški pomorščaki, zaeno
pa so naglasili, da so bitko pro-
vocirali pomorščaki z napadom
na komunistične sile. Te so se
le branile.

Poveljstvo zbora pomorščakov
poroča, da so bili trije pomor-
ščaki ubiti, dvanajst pa ranje-
nih v bitki s komunisti, ki se je
vršila pri Anpingu ob cesti Pei-
ping-Tientsin. Poveljstvo po-
morščakov je poslalo nove čete
v boj proti komunistom.

Komunisti so poslali oster
protest poveljstvu ameriških
pomorščakov zaradi napada.
Protest trdi, da ameriški po-
morščaki pomagajo kitajskim
vladnim četam v ofenzivi proti
komunističnim silam. Komunisti
trdijo, da ne bo miru na Kitaj-
skem, dokler ne bodo ameriške
čete odpoklicane iz dežele.

Ameriške čete stražijo ceste,
železnice in pristanišna mesta
za centralno kitajsko vlado in
udirajo v komunistične pokra-
jine.

General George C. Marshall,
posebni Trumanov odposlanec
na Kitajskem, je imel razgovor
z generalom Enlajem, poveljni-
kom komunističnih sil. Predmet
razgovora ni bil razkrit.

Britska vlada za kon- trollo atomske energije

London, 3. avg. — Britska
vlada je odobrila ameriški in
ruski načrt glede kontrole ato-
mske energije. Oba načrta naj se
usoglasita tako, da bo atomska
energija prišla pod mednarodno
kontrolo. Državni minister Phi-
lip Noel-Baker je dejal, da je
britska vlada uverjena, da bodo
vsi problemi, nanašajoči se na
atomske energije, rešeni.

Rusija zavrnila ameriški protest

Odgovor na noto
ameriškega poslanika

Moskva, 3. avg. — Rusija je
odločno zavrnila ameriški pro-
test in pritožbo, da sovsjetske
smernice na Ogrskem ogražajo
ogrsko gospodarstvo. Ruski zu-
nanji podminister V. G. Dekano-
zov je dejal, da trditve v a-
meriški protestni noti so brez
podlage.

Sovjetska vlada je tudi za-
vnila ameriško sugestijo, naj
posebna komisija sestavi načrt
za ekonomsko rehabilitacijo O-
grske. Komisijo naj bi tvorili
reprezentanti Amerike, Rusije
in Velike Britanije.

Rusija je odgovorila na noto,
katero ji je izročil general Wal-
ter B. Smith, ameriški poslanik
v Moskvi, 22. julija. Ta je vse-
bovala trditve, da Rusija dobiva
proizvode ogrskih industrij kot
vojno odškodnino.

"Trditve v ameriški noti ni
utemeljena," je rekel Dekano-
zov. "Rusija je v preteklem le-
tu dobila samo tri odstotke pro-
duktov ogrskih industrij, kar je
malenkost."

Murray za učinko- vito kontrolo cen

Poziv za mobilizacijo
delavskih sil

Washington, D. C., 3. avg. —
Philip Murray, predsednik Kon-
gresa industrijskih organizacij,
je izdal poziv za splošno mobi-
lizacijo delavskih sil in odje-
malcev za boj proti profiterjam
in učinkovito kontrolo cen.

Vsi člani unij CIO so bili po-
zvani, naj določijo datum 8. av-
gusta kot dan splošne mobiliza-
cije. Posebni odbor, ki je bil
imenovan in kateremu je bila
poverjena kontrola cen, naj iz-
ve, da je ameriško ljudstvo za
učinkovito kontrolo cen in vzdr-
ževanje dostojnega življenjskega
standarda.

Odbor mora do 20. avgusta
odločiti glede restavriranja kon-
trole cen v smislu provizij za-
kona, ki je bil sprejet v kongre-
su in katerega je predsednik
Truman podpisal, za živila in
druge potrebščine. S tem zak-
onom je bilo podlajšano življenju
uradu administracije cen za eno
leto.

Murray je priporočal stavko
odjemalcev proti navijalcem
cen in organiziranje demonstra-
cij. Delavske unije, organizaci-
je odjemalcev, veteranov in
drugih grup naj sklicujejo de-
monstracije. Murray je ponov-
no pozval predsednika Truma-
na, naj skliče konferenco repre-
zentantov unij in industrijcev,
na kateri naj bi razpravljali o
nujnih problemih, ki izvirajo iz
naraščajoče druginje.

Medtem je urad administraci-
je cen dovolil zvišanje cen mo-
ki in kruhu. Gospodinjje bodo
mogle plačati ceni in pol več
za hlebec kruha. Urad je izja-
vil, da je zvišanje začasno.

Thomas zahteva pre- iskavo proti korporaciji

Syracuse, N. Y., 3. avg. — R.
J. Thomas, podpredsednik avtne
unije CIO, je pozval senatni od-
sek, naj odredi preiskavo proti
Curtiss-Wright Corp., ki je iz-
delovala motorje za bojna le-
tala. Thomas je dejal, da so bili
nekateri motorji pokvarjeni. To
sta priznala dva pregledovalca,
ki sta pripravljena nastopiti
pred odsekom. Načelnik odse-
ka je senator Mead, demokrat
iz New Yorka, ki vodi preiskavo
škandalov zvezi z oddajanjem
kontraktov kompanijam v voj-
nem času.

TATVINE BLAGA UNRRA V TRŽA- ŠKI OKOLICI

La Guardia poslal noto
zaveznikemu stanu
v Italiji

POLICIJA NI KOS
NALOGI

Belgrad, 3. avg. — Fiorello La
Guardia, generalni direktor po-
možne organizacije Zdrženih
narodov UNRRA, je poslal noto
glavnemu zaveznikemu stanu
v Caserti, Italija, v kateri je raz-
kril tatvine blaga UNRRA v
tržaški okolici, ki je pod kon-
trollo britskih in ameriških čet.
V noti pravi, da blago, ki je bilo
ukradeno, predstavlja vrednost
več milijonov dolarjev.

La Guardia je ponovil prejš-
njo zahtevo, da vlade držav,
katerim je blago namenjeno,
mobilizirajo oborožene straže za
zaščito blaga, ki prihaja v Trst.
Naglasil je, da se bo obrnil na
šefe zaveznikih štajbov s poziv-
om za akcijo, če ne bo dobil
zadovoljivega odgovora na svo-
jo noto.

V noti, katero je La Guardia
poslal iz Belgrada generalu
John C. Leeju, načelniku zavez-
niškega stana v Caserti, je re-
čeno:

"Vsi detajli slučajev tatvine
blaga UNRRA so vam bili že
predloženi. Nobenega vzroka
ni za odlašanje akcije. Glavni
zavezniki stan je bil informi-
ran o vseh dejstvih. Ako zavez-
niška vojaška vlada ne more šti-
titi blaga in preprečiti tatvin,
naj to odprto prizna."

La Guardia je pozval zavez-
niški stan, naj sankcionira mo-
biliziranje jugoslovanskih, če-
slovaških in avstrijskih vojaških
straž za zaščito blaga UNRRA
v Trstu. "Položaj je neznošen,"
pravi La Guardia. "Očitno je,
da tatvine ne bi bilo mogoče, če
bi zavezniki avtoritete vršile
svoje dolžnosti. Civilna polici-
ja v Trstu in Julijski Krajini ni
kos nalogi, kar je bilo že več-
krat demonstrirano."

Blago, katero UNRRA pošilja
v Trst, je namenjeno Jugosla-
vi, Avstriji, Čehoslovaki in O-
grski.

Vlada vložila tožbo proti kompanijam

Chicago, 3. avg. — Federalna
vlada je vložila tožbo proti tri-
najstim transportnim kompani-
jam, ker se niso držale pogodbe
glede uposlavitve vojakov v teku
stavke vojakov lanskega leta. Vo-
jaki niso dobili iste plače kot
civilni vozniki, čeprav jim je
bila obljubljena. Unija vojni-
kov je oklicala stavko v maju
preteklega leta.

Vodja židovskih teroristov aretiran

Jeruzalem, Palestina, 3. av. —
Britska policija je naznanila, da
je bil Itzhak Jesteritsky, vodja
židovske teroristične grupe, are-
tiran. Policija, ki ga je iskala
več dni, ga je našla v neki hiši
v Tel Avivu. Aretirana je bila
tudi Ana Stern, sestra pokojne-
ga Abrahama Sterna, ki je usta-
novil teroristično židovsko or-
ganizacijo v Palestini.

Sodnik Jackson se vrnil v Washington

Washington, D. C., 3. avg. —
Robert J. Jackson, član fede-
ralnega vrhovnega sodišča, je
dospel v Washington iz Nuern-
berga, Nemčija. On je bil glav-
ni ameriški prosekutor proti
vodilnim nacistom na obravnavi
pred mednarodnim vojaškim tri-
bunalom, ki so obtoženi vojnih
zločinov.

Krvavi volilni izgredi na jugu

Dve osebi ubiti
in čez dvajset
ranjenih

Athens, Tenn., 3. avg. — V
krvavi volilnih izgredih sta bi-
li dve osebi ubiti in dvajset ra-
njenih. Izgredi so dobili zna-
čaj lokalne civilne vojne.

Regiment državne milice je
bil poslan v Athens, sedež okra-
ja McMinn. Množica čez tisoč
ljudi, med temi veliko število
vojnih veteranov, je navalila na
okrajno jetnišnico, da osvobodi
nekaj veteranov, podpornikov
politične grupe, ki je postavila
kandidate proti regularnim kan-
didatom demokratske stranke.

Ustreljen je bil pomožni šerif
Jake Tipton in neka druga o-
seba, katere identiteta še ni ugo-
tovljena. Poveljnik regimenta
države milice, ki je šel v akcijo,
je polkovnik Hilton Butler.

Telefonska zveza med Athen-
som in zunanjim svetom je bila
pretrgana v teku izgredov. Za
obrambo jetnišnice pred množi-
co je bilo mobiliziranih čez sto
šerifskih deputitov.

Kot ponovni kandidat za
zveznega senatorja je zmagal
pri primarnih volitvah senator
Kenneth D. McKellar. Volitve
v drugih okrajih so bile mirne.
Skoro vsi kandidati demokrat-
ske stranke so zmagali.

Letalske linije okrog sveta

Vladni odbor
avtoriziral polete

Washington, D. C., 3. avg. —
Komerčne letalske linije o-
krog sveta so bile določene in
vladni odbor za civilno letalstvo
je avtoriziral polete. Dejanski
poleti se bodo pričeli v bližnji
bodočnosti. Nekateri države še
niso dale pravic glede pristaja-
nja letal na njihovem ozemlju.

Odprta je severozapadni pre-
hod do Orienta. Družba North-
west Lines bo vzdrževala promet
po tem prehodu. Linije so za-
črtane od Chicago, St. Paula,
Minneapolisa in Seattle do Ori-
enta. Šle bodo preko Aleutskih
in Kurilskih otokov do Alaske,
Tokija, Harbina, Mukdena, Pei-
pinga, Dairena, Seoula, Nankin-
ga, Sanghaja in Manile.

Predsednik Truman je odo-
bril odlok odbora za civilno le-
talstvo.

Quezon pokopan na pokopališču pri Manili

Manila, Filipini, 3. avg. — Ma-
nuel Quezon, predsednik Filipi-
nov, ki je umrl pred dvema le-
toma v Saranacu, N. Y., ko so
se vršile ljute bitke za osvobo-
ditev otokov, je bil pokopan v
državnih častih na pokopali-
šču pri Manili. Njegovo truplo
je pripeljalo v Manilo ameriška
krizarka Princeton. Svečanosti
so se udeležili Frank Murphy,
član vrhovnega ameriškega so-
dišča, ameriški poslanik Paul V.
McNutt in člani filipinske vla-
de.

Truman podpisal atomske načrt

Washington, D. C., 3. avg. —
Vojaška dominacija razvoja a-
tomске energije je bila končana,
ko je predsednik podpisal za-
konski načrt, ki je bil sprejet v
obeh kongresnih zbornicah. Ta
določa imenovanje civilne ko-
misije za kontrolo atomske ener-
gije. Komisijo bo tvorilo pet
članov, katere bo Truman ime-
noval.

ZGODOVINSKO ZA- SEDANJE KONGRE- SA ZAKLJUČENO

Kongresniki in senator-
ji zapustili Washington

PRIPRAVE ZA VO-
LILNO KAMPANJO

Washington, D. C., 3. avg. —
Zgodovinsko zasedanje 79. kon-
gresa je bilo zaključeno sinoči.
Trajalo je 17 mesecev. V tem
času je umrl predsednik Roose-
velt, katerega je nasledil Tru-
man. Po porazu Nemčije in
Japonske se je nepraviljen
kongres lotil reševanja kompli-
ciranih poveljnih problemov, ka-
kor tudi notranjih in zunanjih
vprašanj.

Zasedanje je bilo zaključeno
v pogrebniški atmosferi. Scen,
kakršne so se odigravale pri
prejšnjih zaključnih zasedanjih
kongresa, ni bilo. Čez dvesto
kongresnikov in ena tretjina se-
natorjev je zapustilo Washing-
ton, preden je bilo zasedanje
zaključeno. Ostali senatorji in
kongresniki so potem zapustili
glavno mesto.

Zaključenje kongresa je uvod
v volilno kampanjo. Gotovo je,
da veliko število kongresnikov
in senatorjev se ne bo vrnilo v
Washington. Mnogi bodo pora-
ženi pri novembrskih volitvah.
Voditelji republikanske stranke
upajo, da bodo imeli večino v
prihodnjem kongresu, ki se bo
sestal v zasedanju 3. januarja
prihodnjega leta.

Predsednik Truman je nedav-
no namignil, da bo sklical izred-
no zasedanje pred novembrski-
mi volitvami, če bo situacija to
zahtevala.

Pri novembrskih volitvah bo-
do volilci izvolili vse člane nižje
zbornice in eno tretjino sena-
torjev.

V zasedanju kongresa, ki je
bilo zaključeno, je bil sprejet
zakonski načrt glede reorganizir-
anja ustroja kongresa. Veliko
število kongresnih odsekov bo
odpravljenih. V teku zasedanja
je bilo sprejetih veliko število
važnih kongresnih načrtov. Kon-
gres je ratificiral čarter Zdrže-
nih narodov in se izrekel za ko-
operacijo z drugimi državami v
prizadevanjih za vzdrževanje
svetovnega mira. Imel je ostre
prasko s pokojnim predsedni-
kom Rooseveltom in potem s
Trumanom o notranjih proble-
mih, kooperiral pa je z adminis-
tracijo pri reševanju problemov
v vojnem času.

Dva člana mezdnege odbora resignirala

Washington, D. C., 3. avg. —
Dva člana federalnega odbora
za stabilizacijo mezd sta resigni-
rirala. To sta Earl Cannon in
A. C. Barrett. Bila sta repre-
zentanta industrijcev v odboru.
V pismu predsedniku Trumanu
sta priporočila razpust odbora.

Armada in mornarica morata znižati stroške

Washington, D. C., 3. avg. —
Predsednik Truman je odredil,
da morata armada in mornarica
znižati stroške, čeprav sta gene-
ral Eisenhower in admiral Ni-
mitz protestirala. Federalna po-
morska komisija bo tudi morala
znižati stroške.

Mednarodno razsodišče bo reševalo spore

Haag, Holandija, 3. avg. —
Mednarodno razsodišče, čigar se-
dež je v tem mestu, je nazna-
nilo, da je pripravljeno reševati
vse spore, katere mu bodo dr-
žave predložile. Člani razsodi-
šča so se sporazumeli glede pro-
cedure.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena društva (vsega) in Kanada \$5.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Ob prvi obletnici delavske vlade

Zadnje dni je poteklo prvo leto, odkar je Anglija dobila delavsko vlado. Ko je bila lani naznanjena velika zmaga delavske stranke, je zavladalo veliko veselje in vseh delavskih in liberalnih krogih vseh dežel. Razumljivo, da smo se te zmage veselili tudi pri Prosveti. Še celo kapitalistični tisk v tej deželi se je nekako predal "usodi" in priznaval, da se je Anglija odprto podala na pol zmerne vrste demokratičnega socializma in da velika delavska zmaga pomeni nekakšno svetovno revolucijo. In kjer se dogodi, da pade pri volitvah tako markantna in velika osebnost kot je Winston Churchill, ki je žarel kot zvezda vodnica v najtemnejših dneh Anglije, je bila to res velika politična revolucija.

Na mestu je torej, da se ob prvi obletnici angleške delavske vlade nekoliko pomudimo in pregledamo, koliko je bilo upravičeno tisto veselje (naše in drugih) nad zmago angleškega delavstva in koliko se je spremenilo v razočaranje. V tem pogledu je najboljše merilo sentiment angleškega delavstva samega, kajti to najboljše ve, koliko služi ta vlada delavskim interesom in koliko ne. S tem v zvezi sta značilna dva dogodka.

Pred par tedni je vlada upeljala racioniranje kruha — nekaj, kar ni bilo v Angliji niti med vojno, ko so nemške podmornice potapljalne ladje na desno in levo. To je bil sigurno zelo drastičen ukrep, s katerim si mora vsaka vlada nakopati veliko nasprotnikov. Angleška vlada je to storila iz razloga, ker je velik del svoje žitne zaloge dala Evropi za preprečitev lakote. To je storila kljub temu, da se je življenjski položaj v Angliji po vojni poslabšal, ne izboljšal. In poslabšal se je vsled tega, ker se je vlada iz gospodarskih razlogov vrgla v izvozno trgovino, ki danes že presega za 15% eksporta iz leta 1938. Na drugi strani drži uvoz na minimalni točki.

Kljub temu, da si je Anglija pod delavsko vlado morala še bolj zadržati pasove, je ta vlada obdržala zaupanje delavstva. To kaže na nadomestne volitve, ki so se vršile zadnje dni v treh londonskih okrajih, pri katerih so zmagali delavski kandidati. Si čer so zmagali z manjšo večino glasov kot pred enim letom, toda je značilno, da so zmagali.

Vsa objektivna poročila iz Anglije govore, da kar se tiče notranjih reform, se delavska vlada ni izneverila svojemu socialističnemu programu. Izvaja ga na vsej črti in z veliko energijo. V prvem letu je podržala angleško banko, steber velevladavosti, prav tako tudi premožljivo in letalsko industrijo. Pred nekaj tedni je parlament sprejel nov zakon socialne zaščite, ki nima para v nobeni drugi deželi — z možno izjemo Rusije. Ta zakon nudi popolno in tudi liberalno socialno zavarovanje (vključevati zdravstveno) vsemu angleškemu prebivalstvu "od zibel do groba." Če bi kdo prišel s takim programom pred ameriški kongres, bi reakcija takoj zakrčila, da hoče deželo osedlati z — boljše-
vizmom!

Delavska vlada sedaj dela na zakonskih načrtih za podržavljen-
je železnice, vseh privatnih elektrarn in plinar, dalje za podržavljen-
je jeklarne industrije, ladjedelnic, motorne, rečne in kanalske transportacije, kakor tudi močocene komunikacijske druž-
be Cable & Wireless Ltd., ki dominira ves imperij. Zagorila je tudi s podržavljenjem tekstilne industrije, ako je privatni lastniki ne sanirajo in modernizirajo.

Vse te industrije bodo podržavljen-
je predno poteče življenje delavski vladi. Te industrije predstavljajo približno 25% vsega angleškega kapitala. To pomeni, da bodo v prihodnjih treh, štirih letih podržavljene v pretežni večini vse glavne industrije.

Med najbolj perečimi problemi Anglije je gradnja stanovanj. Med vojno je bilo porušeni ali zelo poškodovanih več kot ena četrtina vseh hiš in poslopij. Zadnje mesece se je delavska vlada lotila tudi tega problema z veliko energijo pod vodstvom zdravstvenega ministra Aneurina Bevana, najbolj dinamičnega delav-
skega voditelja, ki je bil Churchill trn v peti. V tej industriji je zdaj že upošanih 836,000 delavcev. Mnenje prevladuje, da bo delavska vlada kos tudi tej svoji nalogi.

Z drugo besedo: kar se tiče notranjega programa, ga delavska vlada izvaja na vsej črti in presnavlja Anglijo v napol socialistično državo. S smoteno politiko dela tudi za rehabilitiranje krajev, kjer je dolga leta vladala velika kronična brezposelnost. Smer te politike je, da se v teh krajih ustanove nove industrije. Zato je v Londonu in drugih velenostih tudi prepovedana gradnja novih industrij.

Precej drugačna slika pa je na polju delavske zunanje politike. Tukaj sta sploh dve sliki: ena torijska, druga liberalna. V Grčiji, Španiji in na Bliznjem vzhodu se tudi politika delavske vlade nič ne razlikuje od torijske politike. Usmerjena je na vsej črti po Churchillovem kopitu. Če bi pred leti kdo dejal, da bo angleški delavski zunanji minister dajal potuho grški monarhistični reakciji in protežiral španskega fašističnega diktatorja, vsega okropljenega z delavsko krvjo, bi mu nihče ne verjel. In vendar je prišlo do tega!

Tudi na Bliznjem vzhodu, kjer so bogata oljna polja in važne angleške vojaške baze, Bevin in Attlee zasledujeta silno imperi-
alistično politiko kot Churchill. Sploh na vseh obronkih so-
vjetske sfere. Namen te politike je predvsem zaustavitev pro-
diranja sovjetskega vpliva proti Sredozemlju in zapadni Evropi. Zato sta Anglija in Amerika tudi Jugoslaviji odrekli pravico do Trsta. To bi bili storili tudi v primeri, ako bi Rusija imela naj-
bolj demokratično ali pa caristično vlado. Komunistična barva je tukaj postranskoga pomena!

Toda izven Evrope in Male Azije se je angleška zunanja poli-
tika pa drastično spremenila in liberalizirala. Nobena torijska vlada bi Indiji ne ponudila svobode kot je to storila delavska

IZ WYOMINGA

Hudson, Wyo.—Delavske raz-
mere so tukaj še precej dobre, posebno mladi ljudje lahko do-
bijo delo, ki se znajo prilagoditi raznim strojem, ali pa če zna-
voziti tovorni avto. Tudi starej-
ši še dobijo kakšno mestno delo z lopato ali krampom. Največ
dela pa imajo farmarji. Ko po-
kosijo, morajo takoj spustiti vo-
do na travnike, tako da prične
zopet takoj rasti.

Smrtnih slučajev nismo imeli
nekaj časa tukaj okrog, smo pa
imeli dve poroki. Seveda, poro-
ke nekaj prinese "gospodu", to-
rej je zanj dobro, kako bo pa za
novoročence, se pa ne ve brez
ciganke...

Kakor čitamo v listih, je sedaj
pravici zadoščeno, ker so preje-
li zasluženo plačilo Mihajlovič in
njegovi zvesti sodniki. Neka-
teri pa še pridejo na vrsto, kadar
jih bo dobila v roke jugoslovans-
ka vlada. Upam, da ne bo zgre-
šila škola Rožmana, generala
Rupnika in posestnika Homol-
lovca. Korošec pa je odnesel pe-
te v temo ob pravem času.

Rad bi slišal clevelandске der-
više pri A. D., če so uganjali
kakšne vragarje. Ti hinavci mi-
slijo, da je lahko bela garda, ki
je organiziral škof Rožman, po-
čenjala, kar je hotela. Toda
ljudstvo sodi drugače in to bi
moral vedeti tudi pri A. D. in
vsi njeni sopotniki. Da, vedeti
bi morali, da je bila božja vo-
lja nekoliko počistiti z izdajalec-
po Jugoslaviji. Prav tako je po-
slojal George Washington v večna
lovišča nekaj domačinov, ki so
se dali podkupiti od angleške
vlade.

Vedite, gospodje kvizlingi, da
ima nebeski oče mnogo legij an-
gelov z bridkimi meči in bi jih
lahko poslal nad partizane in ko-
muniste, da bi jih zmelili v prah,
če bi hotel. On ima tudi enajst
tisoč devic s hčerkami in bi bile
lahko bolničarke. Toda on ni ho-
tel uničiti partizanov, marveč
hoče, da vlada v Jugoslaviji Ti-
to, v Rusiji Stalin, v Ameriki pa
socialisti in nekoliko tudi pa-
pež s svojimi "šifletopucarji".

Uredniški članek "Vsi na stav-
ko" je bil dobro zamišljen, toda
kako se naj stvar izvede, ko so
voditelji razdvojeni, vsak zase,
namesto da bi skupaj stopili in
rekli vladi: "Do tukaj nas boste
molzli in ne dalje!" Tak skupen
nastop bi kaj pomagal, tako pa
ne bo iz vsega skupaj nič, dragi-
nja pa raste z vsakim dnem.
Večkrat tudi čitamo, naj volimo
delavske prijatelje. Kako pa naj
vem kdo je dober kandidat, kaj-
ti pred volitvami ima vsak polna
usta obljub, ko pa je izvoljen, si
pa misli, volitve pojdi se solit.

Sedaj že bolj gostota dobi-
vam pisma iz domačine in vsak
mi želi, naj mi "Bog storo-
tero povrne", kar sem jim po-
slojal. Sedaj pa ne vem kaj bi
s toliko te šare? Da, gospodje v
cerkvah še vedno blufajo ljudi.
"Dajte, dajte, vam bo Bog
storo tero povrnil!" Ubogi ljudje!

Tudi jaz podpiram, da ostane
urednik Prosvete še nadalje član
glavnega odbora, kakor tudi up-
ravnika. Saj nima noben član
toliko zveze z glavnimi odbor-
niki kot urednik.

Brat urednik, nikdar več ne
zapiši, da nas je 200,000 v Ame-
riki, kajti se bomo vsi osramo-
tili pred drugimi narodi, da nas
bo strah. Vse kaže, da 150,000
Slovencev sploh nima srca do
sirot, kot so danes v stari do-

vlada, ki si tudi prizadeva, da Indijcem pomaga postaviti temelje
za svojo lastno državo. Dominij ali samovlado je obljubila tudi
Burmancem. Bevin in Attlee pritiskata tudi na holandsko vlado,
da se pobota z Indonezi in spriznari za dejstvo, da se bo morala
odpovedati kolonialni oblasti na bogatih otokih južnega Pacifika.
Tudi z Egiptom sta sklenila pogodbo, po kateri se Angleži pro-
stovoljno umaknejo iz dežele Nila — nekaj, kar bi Churchill
nikdar ne storil.

Z drugo besedo: zunanja politika angleške delavske vlade ima
dve strani: eno torijsko, drugo liberalno in prosvitljeno. Obe se-
veda služita interesom Anglije. Na obronkih sovjetske sfere se
poslužuje torijske taktike, kajti le s to politiko lahko štiti angle-
ške gospodarske interese. V Indiji, Egiptu, Burmi in Indonezi pa
se poslužuje nove liberalne politike, kajti delavska vlada je
prišla do prepričanja, da s torijsko politiko Anglija ne more več
držati skupaj svojega imperija.

To je v kratkih potezah približna slika notranje in zunanje po-
litike angleške delavske vlade ob njeni prvi obletnici.

movini. Vzlic temu, da so te si-
rote brez staršev in drugih so-
rodnikov, toda če vprašas goto-
ve rojake, da bi kaj prispevali
zanje, se ti izgovarjajo, češ, saj
je dala že jednota, jaz pa mo-
ram plačevati v njeno blagajno,
ker sem član. Zopet drugi pra-
vi, da nima denarja pri sebi, če-
prav je v salunu. Tretji pa pra-
vi, da bo že ona dala, ko pa njo
vprašas, ti odgovori, da je mrha
grda vzela ves denar s seboj.

Poglejmo Grke! V nekaj me-
secih so zbrali skupaj nekaj mi-
lijonov za rečevo v stari domo-
vini. Kje smo pa mi?

Danes je god sv. Jakoba. Pri
A. D. ga bodo gotovo ukunili iz
velikega "glaža" na zdravje ko-
munistom in partizanom.

J. Pintar.

NEKAJ PRIMERJAV MED
AMERIKO IN EVROPO

Cleveland, O.—Zadnjič sem čit-
ala v Prosveti članek ruskega
pisatelja Ilije Ehrenburga, v ka-
terem je podal nekaj vtisov o
svojem obisku v Ameriki. Piše,
da je vse drugače v Ameriki kot
v Evropi.

Popolnoma se strinjam z njim.
Zakaj v Ameriki tako častijo
gledališče zvezdnice in zvezd-
nike? Ti imajo silno pretirane
plače, poleg tega pa še tako ča-
ščenje. In kako se počuti pov-
prečen Američan ali Američan-
ka, če mu tak igralec ali igralka
pokloni svoj podpis! Jaz v res-
nici ne vem zakaj.

V Ameriki pa tako ne spoštu-
jejo učiteljstva kot v Evropi.
Gledališki in filmski igralci in
igralki nimajo posebno visokih
šol, dočim jih ima učiteljstvo,
vendar pa malo spoštovanja in
borne plače! Sramota za kap-
italistično državo, da tako slabo
plačuje učitelje! Tudi v Euro-
pi je slabo plačano, vendar pa
spoštovano veliko bolj kot tu.
Poučevati v Evropi je veliko
lažje kot v Ameriki, kajti tukaj-
šnja šolska mladež je bolj div-
jaška kot v najoddaljenejši va-
sici v Evropi.

Mladina v Ameriki ima vse
preveč prostosti. Kaj čudno je
videti za vogalom dečka, ki ima
za igračo revolver in kriči:
"Bum, bum!" Taka vzgoja ne
more prinesiti dobrih posledic.
Tudi v gledaliških preveč kažejo
streljanje. Takih predstav ne bi
smeli gledati otroci! Nikjer ne
vidijo ničesar levega in podu-
ljivega, torej ni nič čudnega, da
je v Ameriki toliko "bumsarije"
vsake vrste.

Tudi parki so tu vse drugačni
kot v Evropi. Gleda se samo za
izkupček, "business". Če pri-
merjam ljubljanski Tivoli s temi
parki, o, kakšna razlika! Tam je
vse v smrekah in diše-
čem zelenju daleč okoli, a tu ve-
činoma samo tlak in neprijetni
duh po gasolinu, na vseh koncih
pa ponujajo "kupi, kupi!" Bizni-
ska dežela!

In koliko ljudi je povoženih v
Ameriki! A kaj zato, samo da
gre biznis naprej!

Amerikanci čitajo v največji
meri magazine. V njih je veli-
ko prazne domišljije in plitko-
sti, zato se ni čuditi, da je toli-
ko razporok, več kot v kateri
drugi državi. Le v malo kate-
rem magazinu ali reviji najdeš
kaj poučnega in globoko čuteče-
ga. Zato pa ni čudno, da je po-
vprečen Američan ali Američan-
ka precej nevedna. To pa tudi
kapitalisti hočejo!

Julija Počak.

VELIKA SLOVENSKA
DRUŽINA

Chicago, Ill.—Družini Ton in
Gouwens iz Roselanda, ki šteje-
ta več sto članov, bosta morda
zasenčeni v nekaj letih v številu
članov družine Okleshen, stanu-
joče na 745 E. 103rd Pl.

Okleshenov rod bo slavil sesta-
nek vseh članov družine v mese-
cu septembru v parku Palos. V
velikem številu se je sestel 13.
julija, ko je bila poroka sina Er-
nesta Okleshna in Helene Her-
man. Ernest je deseti sin druž-
ne Charlesa Okleshna.

Okleshenova družina je ena
največjih na južni strani Chica-
ga. Staršem se je rodilo 14 otrok;
osem sinov in štiri hčere živijo.
Deset otrok je poročenih. Dva
sta še doma. Vseh skupaj imata
mr. in mrs. Okleshen že 17 vnu-
kov in vnučkin in eno pravnuki-
njo. Mrs. Okleshen je bila sta-
ra 53 let, ko je bila rojena pra-
vnučkinja, mr. Okleshen pa 55
let. Ob rojstvu pravnukinje sta
bila najmlajša stara starša v
okraju Cook.

Charles Okleshen se je pred 38
leti preselil iz La Salla, Ill., v
Pullman. Njegov oče je bil eden
med prvimi naseljenci v La Sal-
lu. Tam je živel 53 let. Mr. Ok-
leshen ima v tej deželi 246 so-
rodnikov, ostali pa žive v Slove-
niji, odkjer so se preselili nje-
govi starši l. 1883.

Okleshenov starejši brat je bil
generalni konzul Zedinjenih dr-
žav v San Salvadorju, Centralna
Amerika, sedaj pa je ravnatelj
pri neki gradbeni družbi v New
Yorku.

Okleshenov sin Anthony je bil
pred kratkim častno odpuščen iz
mornarice v Seattle, Wash. On
je bil radarman na letalonoscu
Yorktown. Anthony se je ude-
ležil bitk nad Tokijem in opazo-
val kraj, kjer je bila vržena
atomska bomba. V Chicago se
je povrnil z nevesto v mesecu
juniju in je sedaj zaposlen v
atomskem laboratoriju čikaške
univerze, kjer je delal, predno
je vstopil v mornarico.

Poročevalec.

PRAZNOVANJE PETLETNICE
OSVOBODILNE FRONTE

Norih Braddock, Pa.—Moja
žena je prejela pismo od nečaka
Jakoba Zalaznika iz Ljubljane.
On je bil v internaciji, njegov
polbrat Ladko pa ustrelen kot
talec. Ustrelili so ga Nemci. Pi-
smo priča navdušenje naroda za
novo Jugoslavijo in se glasi:

Draga teta!—Prejel sem Vaš
drugi paket živil, za katerega se
najlepše zahvaljujem. Tu smo
vsi zdravi in zelo zadovoljni v
svobodni, ljudski republiki Ju-
goslaviji.

Dne 27. aprila smo praznovali
rojstvo petletnice Osvobodilne
fronte. Na predvečer obletnice
smo šli v povorki in z bakljami
po mestu. Povorka po osem v
vrsti je bila dolga 10 km. Kaj
takega Ljubljana še ni videla v
svoji zgodovini. Nato smo praz-
novali največji delavski praznik

prvi maj. Zopet povorka z raz-
nimi izdelki delavcev in nešteto
vzklikov Titovi Jugoslaviji. Po-
vorka je trajala nepretrgoma štiri
ure.

Draga teta, dolga je bila bor-
ba, tem lepša je sedaj svoboda,
ali žrtve ne smemo pozabiti, ka-
terih je padlo 1.700.000. To so
heroji, ki so darovali svoja živ-
ljenja za lepšo bodočnost Ju-
goslavije.

Vaše slike sem prejel. Zelo
dobro zgledate vsi skupaj. Ka-
kor vidim ima Mici zelo ljubko
hčerko. Sporočite ji, da jo prav
lepo pozdravljam, kakor tudi
njeno družino. V kratkem ji
bom pisal. Kako pa je kaj Ma-
ry in njena družina? In Tone in
njegova družina? Ali so vsi
zdravi in zadovoljni? Ne vem,
zakaj ne prejmem od njih nobe-
ne pošte več. Vem, da se je tež-
ko pripraviti k pisanju, ali za-
vedajmo se, da živimo enkrat in
veliko let nismo vedeli drug za
druga, zato je potrebno, da se
vsaj v duhu malo pogovorimo.
V kratkem Vam bom poslal si-
like moje družine, da boste vide-
li moja dva junaka, Titova vo-
jaka.

Letos je pri nas zelo suho leto,
v mesecu aprilu pa smo imeli
večkrat slano, tako da sadje ka-
že bolj slabo.

Sedaj pa zaključujem in Vas
vse skupaj prav lepo pozdrav-
ljam! Jakob.

John Rednak.

PISMO Z JESENIC

Muskegon, Mich.—Prejela sem
pismo od nečaka Franca Pesjaka,
ki bo gotovo zanimalo tudi dru-
ge naše rojake. Pismo je datira-
no na Jesenicah dne 23. maja in
se glasi:

"Dragi sorodniki!—Več pisem
sem Vam že poslal, pa do sedaj
še nisem dobil odgovora; verjet-
no, da niste nobenega dobili, ker
gotovo ameriški cenzorji vsa-
kega vržejo v koš, ker se bojijo,
da ne bi pri vas v USA zvedeli,
kako se pri nas v vzhodni Euro-
pi vse lepo urejuje. Vem, da bla-
tično vaši in angleški kapitalisti
našo vzhodno demokracijo, po-
sebeno pa še komunizem, toda
ravno komunisti so tisti, ki so
zrevolucionirali in organizirali
delavsko maso, ki je uničila je-
dro fašizma in ga še danes uni-
čujejo, kar ga je še ostalo.

Ta ostanek pa danes še podpi-
rata in zagovarjata vaš kapitali-
stični trust in angleški lord vsi
ostali svetovni kapital; tipičen
zagovornik je na primer angleški
Churchill, ki ne vem kakšen zna-
čaj ima. Izgleda, da je v politi-
ki tako izpremenljiv kot aprilo-
vo vreme, pa še to je bolj sta-
novitno, zraven ga pa še Ameri-
kanci pustijo, da je držal govore
v USA. No, pa je imel zelo slab
uspeh, samo par fašistov in ka-
pitalistov mu je ploskalo, saj so
ga pa tudi dobro plačali, je pač
hotel postati še večji kapitalist.

Prepričan pa sem, kakor so tu-
di kapitalisti prepričani, da bo
ta organizirana delavska masa,

ki je navdahnjena s komu-
nisti načeli, v doglednem
pometa z ostanke fašizma
kor je s Hitlerjem, čeprav
takrat še pomagali pri te-
kapitalisti. Ker pa je bil
tem gospodom kapitalistom
hoteli z enim udarcem
komunizem in oslabiti pre-
nega Hitlerja, seveda tak
kapitalisti samo gledali, ta
dva tepeta in uničujeta
na srečo, ti kapitalisti ni-
zdrave politike in premal-
nih borcev, dočim so se na
strani borci borili samo za
pravice in ideale. Torej
tam v USA, da se vam,
ste delavskega stanu, ni-
bati komunizma, ker komu-
je rešitelj delavskih mas,
je za kapitaliste in za va-
talistično usmerjene drž-
grob, ki je že skopan, za-
zagrebati ga je še treba,
so te organizirane delavske
zelo udarniske, bodo tudi
glednem času naredile.

Bojijo se ameriški
gleški trusti komunizma
velikega vojaškega in po-
ga stratega Stalina. Tu
veliki proletarski heroj Ti-
še predsedal, saj jim pa tu-
ker, kakor je bil v vojski
borec, je tudi sedaj dober
litiki; se pač ni dobro zal-
proti Balkanu in Rusiji, o-
lititično, še manj pa vojni-
Zakaj se vmešavajo
kanci in Angleži v naše
rniške zadeve in izkoris-
naši Primorski, Trstu in
škem les in druga bogast-
po vseh človeških pravi-
pridana nam, ki smo vse
borili s krvjo in ki nam p-
narodnostnih, etnografski
dovinskih, gospodarskih p-
pridana, nam in in samo n-
goslovanom! Zato bi pri-
vašim in angleškim zu-
ministrom in komisijam,
že enkrat naučijo zgodov-
ostalih predmetov, ki se v
v postev, ker drugače na
njihovih etičnih načel bo-
črni in Indijci kmalu po-
Afrike in Indije vse Ang-
Amerikance.

Res da nam že nekaj ča-
gajajo radi Trsta in Koror-
da mi vemo, da je to vse
"Svojege ne damo—tuga-
mo!" je rekel naš maršal
tako tudi pravimo mi va-
se bomo pa še malo za-
na diplomatičnem polju.
in Rusi ne ljubimo vojne
če je treba, smo zelo boje-
strašni. O tem bi lahko po-
Hitler in njegovi genera-
ti so že okusili moč Stal-
in Titovih mas. Vedite,
Stalin in Tito uničila dve
ni fašistične vojske, ostal-
tjino pa ameriška
ška tehnika, ne pa vojska
gorje tistemu, ki se spuša
flik s pravico, katere za-
nika in branitelj sta veli-
nija Stalin in Tito.

Tako malo sem Vam že
nil, kako pri nas gledamo
Pri nas smo prišli vsi z
novo Jugoslavijo. Jaz sem
leti v partizanih in sem
koncu borbe že oficir o-
politični komisar bataljon
sem letos v januarju demo-
ran in sem zopet pri svojo-
lu v tovarni, tako da ima-
dobro službo, seveda pa m-
mo sedaj udarniško delati,
pravimo, kar nam je oku-
uničil, potem pa še napre-
se malo moderniziramo.
ima pri nas vsak delo in ta-
di hrano, če ni izbrčen
Amerikanci. Tatek je tudi
delal za nas partizane, rav-
ko tudi mama in vsi ostali
niki, seveda so taku prišli
ci na sled in so ga zaprli v
čili, toda danes smo sreč-
smo vsi delali za svobodo
svoboda je zlata!

Poslal sem že par slik
tizanskega življenja, pa ne
če ste kaj dobili, ker v me-
pismo malo kritiziram, to-
sem samo resnico. Rad bi
za par dni med vas, da bi
povedal, kako smo se im-
kako se imamo in potem bi
videli kaj so vse naši narodi
trpeti. (Dajte na 2. strani)

V Trentonu, N. J., so člani unije električnih in strojnih delav-
cev CIO organizirali "leteče ikadroni" v kampanji za vzpostavitev
kontrolne cen. Ampak vse te demonstracije širok dežele niso nič
pomagale. Kongres je vse obnovil OPA, kontrola cen—razen raz-
ta—pa likvidiral! V kongresu imajo besedo "free enterpriserji",
ki imajo polno močino, ne pa delavci, ki imajo samo glasovnico,
katerih pa na volilni dan ne znajo rabiti v svoj prid.

Vesti iz nove, prerrojene Slovenije in Jugoslavije

Delovni uspehi ljubljanske drame letošnji sezoni

Ljubljana. — Delo ljubljanske drame lahko delimo na več sekcij: 1. redne predstave v polju dramskega gledališča v Ljubljani; 2. gostovanje; 3. namizna posameznikov ali manjših skupin tako imenovanih agitkov. Zavedajoč se pomena in vloge drame, ki ima Slovensko narodno gledališče v novem času, ne moremo biti privilegij ozke plače, marveč hoče biti delo gledališča slovenskih ljudi, ki so bili storjeni prvi koraki k širši organizaciji obseja. Pred vojno je imelo gledališče 6 abonmanov, sedaj jih ima 11, od teh štiri sinikalne. Razen tega je Drama imela redno zaključene predstave za ZMS (takih predstav je bilo 12) in za vojsko (11 predstav za KNOJ in štab IV. armije). Pred vojno je bilo na repertoarju v eni sezoni povprečno (računano za sezono 1918/19) 31 dramskih del s povprečno 258 predstavami, to je doživelo eno dramsko delo v sezoni povprečno 8 repriz. V letošnji sezoni je bilo na repertoarju 15 del, ki so doživela 300 predstav, kar je bilo torej igrano povprečno 20 krat. Tudi obisk gledalcev predstavi se je dvignil, pred vojno je bilo povprečno 334 obiskovalcev pri eni dramski predstavi, v pretekli sezoni pa 485. V 1937/38 n. pr. je bilo v Drami skupno 70.000 gledalcev, letos pa 145.500 gledalcev. Ta veliki porast obseja pripisati politični in s tem v zvezi tudi kulturni aktivizaciji, ki dviga življenjskega standarda delovnega človeka. Gledališču je uspelo pritegniti množice v gledališče v vsem preko sindikalnih abonmanov. Razprodane predstave izven abonmanov pa pripisati tudi o deležu, ki ga ima pri vsaki obiski kvalitetno podajanje. Razdelitev uprizorjenih del po avtorjih daje naslednjo sliko: Največ je bilo slovenskih avtorjev (5): Cankar, Zupančič, Trnava, Kolar, Kosič. Na drugem mestu so avtorji iz Mislinjske, Meziške in Dravske doline. K odhodu so prišli krušni starši naših varovančkov ter zastopniki oblasti in organizacij. Zbrali smo se v sejni dvorani Mestne

ur. Ansambel šteje konec sezone 31 članov, toda zaradi bolezni in sodelovanja pri filmu je bilo med sezono mogoče praktično računati samo na 23 igralcev. Posamezni igralci so opravili v 258 delovnih dneh zelo veliko število ur samo na vajah in predstavah, upoštevati pa je treba, da mora vsak igralec temeljito študirati tudi doma in da so bili igralci zaposleni zelo mnogo z nastopi izven Drame. Slovensko narodno gledališče ne sme biti omejeno na obiskovalce iz Ljubljane in najbližje okolice, ampak bi moralo z gostovanji nuditi kvalitetno gledališko umetnost tudi drugim krajem v Sloveniji. V pretekli sezoni so objektivne težave ovirale gostovanje: ni bilo na razpolago prometnih sredstev. Mnogo je bilo dvoran neprimerne (pozimi nezakurjene), razen tega je oviralo gostovanja dejstvo, da imamo premajhen ansambel, tako da ni bilo mogoče naštimati paralelno in tudi igrati dvoje komadov istočasno. Za gostovanja bi bilo potrebno formirati posebno skupino ali celo gledališče, čim bo dana možnost za to. Na gostovanjih je uprizorila ljubljanska Drama skupno 13 predstav. Gostovanja so bila na Jesenicah, v Celju, St. Vidu nad Ljubljano, Novem mestu, Črnomlju in v Škofji Loki. Razen rednega dela v Drami so dramski igralci nastopali s recitacijami in odlomki iz dramskih del po tovarnah in podjetjih. Takih nastopov je bilo v tej sezoni 758, torej približno trije nastopi dnevno. Največ nastopov je bilo na Leninovih in Prešernovih proslavah, ko je nastopilo 107 članov Drame v 57 podjetjih in tovarnah. Razen tega so nastopali posamezni člani na kulturnih prireditvah izven Ljubljane (Golnik, Radovljica, Celje, Maribor itd.) ter vodili 20-dnevni dramski tečaj, ki ga je priredil Krajevni medstrokovni svet v Ljubljani, na terenu pa posamezni člani vodijo režijske tečaje itd. S tem svojim delom izven hiše so člani Drame dokazali, da niso odtrgani od ljudstva, ampak da pomagajo z obema rokama pri naši kulturni obnovi. E. S.

Težko je bilo slovo

V nedeljo 12. maja se je poslovila od nas bosanska deca in se vrnila v Bosno.

Prišel je poziv, da naj odbor zbere naše male goste in jih pripelje v Prevalje, kjer so se zbirali Bosanci iz Mislinjske, Meziške in Dravske doline. K odhodu so prišli krušni starši naših varovančkov ter zastopniki oblasti in organizacij. Zbrali smo se v sejni dvorani Mestne

Pred odhodom na mirovno konferenco v Pariz je državnega tajnika spremlilo na letališče tri tisoč oseb, med njimi tudi predsednik Truman, ki ga je videti na sliki, ko govori zbrani množici.

ga odbora, kjer se je od odhajajočih poslovil predsednik MLO tov. Albert Puncer. Ob njegovih prisrčnih poslovnih besedah je napolnil dvorano pretresljiv jok malih sirot, ki so s tem dokazali, da so našli v naših družinah res toplo domačnost. Pa tudi med odraslimi ni ostalo suho nobeno oko. Posebno rejnikom naših Bosančkov je bilo slovo težko, saj so jokali, kot da odhajajo njihovi lastni otroci. V imenu Okrajnega ljudskega odbora je pregovoril tov. Britovšek, v imenu ZMS pa tov. Franc Cesar, ki je vsakemu otroku izročil lepo knjigo — dar naše ZMS. Končno je stopila pred svojo dečo predsednica bosanskega odbora tov. Mara Ferber in jim želela srečno pot, nakar se je v imenu Bosančkov zahvalila mali Pero vsem Slovenjgradčanom za gostoljubje. Prav ganljivo je bilo, ko so z njim vedno otroci v zboru ponavljali: "Hvala vam!" in "Nikoli vas ne bomo pozabili!"

Pred Mestnim odborom so se z dečo vred še slikali njihovi redniki in zastopniki oblasti, nato pa so jih naložili na avto, ki jih je odpeljal proti Prevaljam.

V Slovenjgradec je prispelo meseca novembra lanskega leta 60 bosanskih otrok. Skrb zanje je prevzel bosanski odbor. Predsednica Mara Ferberjeva in odbornica Mica Razberškova sta se z ljubeznijo zavzeli za male sirote. Prav tako je tudi po četovsko skrbel zanje predsednik Mestnega ljudskega odbora tov. Albert Puncer. Sprva so jih nastanili v tukajšnji gimnaziji, kmalu pa so jih razmestili po hišah v mestu in okolici. Ob misli, da je to deca iz krajev, kjer so se v štirih letih okupacije vršile neprenehoma borbe, ob misli, da je to deca očetov in mater, ki so dali svoje življenje za to, da lahko mi živimo človeka dostojno življenje, so vse naše družine prav pri srčno sprejele zapuščene sirote. Naše dobre matere so iz svoje ga in svojih otrok perila in obleke sešile najpotrebnejše za Bosančke, za večje komade in za čevlje pa je poskrbela naša neumorna predsednica s tovarišico Razberškovo.

Bosanski otroci, ki so bivali v Slovenjgradu, so imeli na tukajšnji osnovni šoli svoj poseben razred. Skupaj z našo dečo so rasli in skupno z našimi otroci doživljali otroške praznike. Bosanski odbor je poskrbel, da so bili na miklavževanju z našo dečo skupaj obdarovani. — Za pravoslavno novo leto jim je bosanski odbor priredil čajanko. Pretekli teden pa sta začeli tovarišici Ferberjeva in Razberškova pripravljati vse potrebno za majniški izlet Bosančkov v našo lepo okolico. Vedeli smo, da se bodo kmalu vrnil v Bosno in smo jih predhodno še hoteli popeljati na izlet. Pa je obe požrtvovalni tovarišici prehitela bosanska vlada, ki kliče svoj naraščaj.

Ob odhodu so nam Bosančki zatrjevali, da nas ne bodo pozabili. Tudi nam bodo ostali nepozabni, saj so se vsem, ki so jih sprejeli v svoje družine, pa tudi tistim, ki so jih poznali samo z ulice, prav prikupili s svojo prostodušnostjo in priščnostjo.

ČEHOSLOVAŠKA IN AMERIKA

Napisal Arthur Gaeth

Prijateljstvo in spoštovanje, katera je Amerika do zdaj vedno uživala na Čehoslovskem, sta resno omajana radi dogodkov zadnjih mesecev—in to navzile trgovini in vztrajnim naporom našega izvrstnega poslanika.

Zakaj je začela Čehoslovaška je bilo že leta 1942 in 1943 precej zagrešenega v pogledu z našim nastopom napram dr. Benešu, ko je prošil za dovoljenje, da pride v Zedinjene države. Preveč smo ga omalovali, ker si nismo bili na jasnem, kako visoko ga spoštuje njegov narod. Sovjetska unija je bila v tem pogledu mnogo bolj razsodna. Ko se je Beneš podal v Moskvo, je Čehoslovaka zaupala svojo varnost Sovjetski uniji.

Češki narod je že skoro popolnoma pozabljen, na to, da je rdeča armada zasedla in v teku okupacije zagrešila nekaj napak. Temeljno vprašanje, okrog katerega se tukaj suče vse, je zadeva varnosti—in v tem pogledu zaupajo Čehoslovaki mnogo več sovjetski armadi kot varuho primernih mirovnih pogojev za Nemčijo kot nam Amerikancem, katerih armada se z Nemci, brati in je do malega že izgubila vsako trdno antagonizma napram tem bivšim sovražnikom.

Na Češkem je zelo razširjeno prepričanje, da Amerika ne ve, kaj hoče v Nemčiji in sploh v Evropi, ter da si je še mnogo manj na jasnem, kako to doseči. Mnogo je zategadelj Čehov, ki so prepričani, da bi povezanost z Veliko Britanijo pomenila za njih le to, da se bodo tragične napake, ki so v preteklosti privedle do Monakovega, še enkrat ponovile.

Nezaupanje napram Ameri-

Zedinjeni narodi in pariška konferenca

NEW YORK. — ONA — Organizacija Zedinjenih narodov je poslala svojega opazovalca na pariško mirovno konferenco. Vsi napori, da bi dobila organizacija pooblastilo, da pošlje tja svojo uradno delegacijo, so se izjavili. Nekateri opazovalci podarjajo, da so se sovjetski delegati dolgo upirali sklicanju konference 21 narodom ter da nikdo ni hotel začeti novih prekanj radi udeležbe Zedinjenih narodov.

Generalni tajnik organizacije Zedinjenih narodov Trygve Lie je radi tega navzle na pariški konferenci in pri njeni otvoritvi le čisto formalno.

Nekateri ugovarjajo temu, češ, da je bila organizacija Zedinjenih narodov pozvana, da prevzame odgovornost za nameravano svobodno ozemlje okoli Trsta ter da bi bilo s tega vidika logično, da bi bila organizacija član konference. Toda navzile temu, da bo varnostni svet Zedinjenih narodov odgovoren za varnost in mir na spornem tržaškem ozemlju, niso stiri velesile začele nobenih razprav ali posvetovanj z glavnim stanom organizacije Zedinjenih narodov v New Yorku.

Trenotno nima organizacija nobene policijske sile na razpolago. Odbor za vojaške zadeve še niti ni začel razpravljati o svojih potrebah za izvrševanje svojih policijskih dolžnosti. Verjetno je radi tega, da bodo morale štiri velesile vsaj še za nekaj časa izvajati same vse potrebno oblast in skrbeti za mir — kot je to predlagala Sovjetska unija.

Nikdo pa ne more reči, kakšni bodo odnosi med temi vojaškimi silami velesil in varnostnim svetom.

Predstavniki organizacije Zedinjenih narodov so mnenja, da bi morale biti postavljene vse vojaške sile na tržaškem ozemlju na poveljstvo gubernerja, katerega bo imenoval varnostni svet s poverilom, da upravlja svobodno tržaško ozemlje.

V tem slučaju bi igral varnostni svet v zadevi Trsta vlogo, ki bi bila nekoliko podobna vlogi prizivnega sodišča in zategadelj ne bi imela ničesar neposredno opraviti z administrativnimi vprašanji tega ozemlja. Vsekakor pa bi bilo po mnenju teh krogov umestno, da bi vlada ožje sodelovala med glavnim stanom Zedinjenih narodov, delegacijo štirih zunanjih ministrov in pariško konferenco.

biti presenečeni nad tem, da je v Pragi čisto čuti začuden vprašanje: "Kaj je prišlo Amerikance? Zakaj nastopajo tako? Zakaj toliko antagonizma?"

Ko so bile nedavno na Čehoslovskem volitve, je komunistična stranka pokazala presenetljivo veliko moč—dvakrat toliko članov ima kot njen najmočnejši tekmeec. Še pred šestimi meseci ne bi bil nikdo verjel, da je to sploh mogoče na Češkem. Pred par dnevi mi je dejal eden diplomatov v Pragi naslednje: "Amerikanci so mnogo prispevali k temu rezultatu—krivi so tega največ ti brezsmiselni incidenti, za katere je tukajšnja javnost zvedela do zadnje pičice."

Toda vzrokov je še več—prižadevali smo si izkoristiti svoja posojila v svrhu pobiranja socializacije, dalje nismo znali prepričati Čehov, da imamo v Nemčiji resne namene. Tudi to je pomagalo spremeniti naziranje Čehov.—ONA.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

Šno aliko, da vidimo kakšni ste po tolikih letih. Zahvaljujem se vam za dva paketa in tudi teta Ančka mi je povedala, da je Frank poslal za mene sukno, za kar se mu tudi zahvaljujem, ker sem ravno brez njega. Sem vse obleke potrgal v partizanih. Prejmite prav lepe bratske pozdrave od tatka, mame, posebnice pa od mene Francka.

Pisal sem na pisalni stroj, ki vem, da laže čitate tiskano kot pa pisano. Iskrene pozdrave pošilja tudi Ančka. Vaš Franc.

Rosie Kordich.

NAROCNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (Aug. 31. 1946), poleg valoga imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Težave okupacije Nemčije

WASHINGTON. — ONA — Uradni washingtonski krogi imajo velike preglavice radi tega, ker so pridobile ruske priporočila, da se fašističnim elementom v britanski in ameriški okupacijski zoni dobro godi, precej veljave s tem, da je videti nasprotujoče si tendence v izvajanju okupacijske politike v Nemčiji s strani zunanjega ministrstva in vojaške vlade na eni strani in s strani armade na drugi strani.

Znano je na primer, da g. Hilldring, pomočnik zunanjega ministra, kateremu so poverjene vprašanja okupiranega ozemlja, ni bil v naprej obvečen o tem, da namerava armada izpustiti iz zapore veliko število zaprtih nacistov. Opazovalci trdijo, da bi bil Hilldring predlog zavrnil, ako bi mu bil predložen v odobrenje.

Washingtonski krogi pravijo tudi, da je armada aretirala komunistične prvake v Nemčiji, ne da bi bila o tem obvestila vojaško vlado. Dejstvo, da je bil zaprt Ludwig Ficker, bavarski minister za notranje zadeve, je baje posebno neprijetno uradnikom vojaške vlade.

Ta odločni nastop vojaške oblasti proti komunistom je v največjem nasprotju s neuspelimi armade, da zadusi nekatere protisovjetske pokrete in organizacije, ki so na vsak način—tudi ako niso fašistične—škodljive prijateljskemu sodelovanju v Nemčiji.

Tako na primer je prejelo zunanje ministrstvo baje informacije glede neke organizacije, po menu Ukrajinski center, katere sedež je v Augsburgu. Centralni odbor litvanskih emigrantov izdaja baje 18 časopisov v ameriški zoni. Komunisti so bili unfišisti, te organizacije pa v tem pogledu nimajo tako čiste vesti.

"Naš avtomatičen ELEKTRIČEN ŠTEDILNIK"
Prične kuhati vaša jedila ko ste od doma!

Privezana v kuhinji? Ne jaz! Pred desetimi minutami se je pričelo moje kosilo kuhati... in jaz pohajam po solcu ves popoldne. Ni čudo, da sem vesela mojega avtomatičnega štedilnika!

Da, prav lahko si zamete "popoldne prasto", ako kuhate z elektriko. Z avtomatičnim električnim štedilnikom lahko date pečenko ali vso jed v peč... nastavite kontrolnik in pozabite na ostalo. Oditete na popoldansko plavanje v kopališče, nakupovanje ali igrati bridge. Med časom ko ste proč, peč avtomatično začne in kuha vaša jedila pravilno

določen čas, kot sami želite, zatem se tudi sama avtomatično zapre! Vam je jamečen izvrsten obed, ako kuhate z elektriko. Avtomatična gorkotna mera greje pravilno, in kosilo bo perfektno skuhano—vsaki krat. Vi dobite pravilno "gorkotno hitrost" kot jo želite. Odpravljen je vsaka negotovost.

Vse udobnosti tega čistega, hladnega in brez načina kuhanja je vaša—in stroški za elektriko so le \$2 mesečno*. Oglejte si moderne električne štedilnike pri vašem trgovcu ali pa v bližnji Edison prodajalni. Vprašajte za PROSTO instaliranje in PROSTO poslužni načrt za električne štedilnike v Chicagu.

*za povprečno čikaško družino

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

MRTVA SRCA

Povest
SPISAL DR. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

"Nisem še bila pri njej, kar sem prišla iz gozda!"

Takoj se obrne grof k Bogomiru in reče z važnim in pomenljivim glasom: "Seznani vas hočem z materjo rajne svoje grofice, s kneginjo Teansko. Radostilo jo bo, videti vas!"

Bogomir se globoko prikloni. Grof je govoril tako, da se je moralo čuti iz naglasanja njegovih besed, da hoče mlademu znanu izkazati visoko čast. In res je bila vsa grofovska obitelj uverjena, da je kneginja Teanska največji zaklad nje hiše!

Strežaj jim odpre vrata v solnčnato sobo. Skozi široka okna se je videlo daleč po zeleni ravnini in ob straneh na vinske gorice, nad katerimi je tedaj vrela poletna vročina. V tej sobi, tik okna je sedela na mehki blazini stara, siva žena. Prvi hip, takoj pri vstopu Bogomir niti njene glave opaziti ni mogel: tiščala se ji je globoko med ramama, skrita med čipkami. To je bila kneginja Teanska!

Kontesa Lina je takoj hitela proti oknu in Bogomir se je čudil, kako hitro so se ji razstopile ostri črte po obrazu in kako ljubezen ji je zažarila v očeh! Pred starko se je zgrudila na kolena in z nekako sveto strastjo je pritisnila vele in rjave njene roke na cvetoča svoja usta. Skrbneče je povpraševala, kako je danes kneginji, če ji solnčna vročina ne škoduje, če so ji vestno stregli in če kaj zaukažuje? Kneginja se je dobrovoljno zasmejala, položila roko na dekletovo glavo ter izpregovorila:

"Hi! hi! golobica draga, kaj naj mi je? Kaj naj mi je? Glej, tu pri oknu imam solnčnato ravan in vinske gorice. Moj Bog, da jih v sivi svojih starosti še smem gledati, to je največja dobrot! Moj Bog, česa naj si še želim? In vidiš, ravno prej se mi je dozdevalo, da gledam visoko v modrem zraku sivo ptico, ki se je moglo zibala na solnčnem polju, mogočno in pošteno! Pa sem si dejala, taki smo bili, nekaj, v mladosti hi! hi! Tedaj smo razprostirali peroti, kakor bi Boga ne bilo nad nami. Kakor sokol v sivem zraku! Ali gospod Bog pošlje svojo streljo in razdobi mu peroti ž njo, da ošabna ptica strmoglavj potem v silni propad! Tako je z nami! Gospod Bog nas udari in potem je konec ponosnemu povzdiganju!"

Videla je, kako je silila dekletu solza v oko; tudi starki sami je prihitela debela kaplja na lice.

"Čemu bi jokali, srce moje! Saj mi je še dano gledati v zorno ravnino in, kar je še mileje, gledati v zornije tvoje oko, ljuba, draga moja!"

Med solzami sta se smejala.

"Meni se je zdelo," izpregovorila kneginja potem, "da je nekdo prišel s tabo. Kdo je to, otroček moj? V sobi ne vidim tako dobro, kakor tedaj, če zrem na planine, pod jasno nebo!"

"Jaz sem," odgovoril grof Anton, pristopivši h konu, "in pripeljal sem ti mladega sosedo, svojega prijatelja, gospoda Lesoveja z Višave!"

"Lesovej, Lesovej!" in kneginja se živo obrne k Bogomiru, ki je bil z grofom pristopil, "čakajte no, čakajte no, kje sem že čula to ime! Bog, pomagaj mi vendar! Pot življenja moje-

ga je že tako dolga, da so mi njeni pričetki zaviti v gosto meglo. Koliko sem jih srečala popotnikov na tej dolgi poti, so me prehiteli in pred mano dospeli v groba zavetje, a jaz sem pozabila njih imen! Lesovej! To je krasno, da me obiščete, ki sem stara in vsej zemlji v bre-me, hi! hi!"

Bogomir ji poljubi roko.

"Lesovej," prične kneginja zopet, "to ime sem že čula, ali sam sveti Odrašenik vedi, kje?"

"Na Višavi je gospodar, mama!" dostavi grof Anton.

"Na Višavi! Sedaj vem vse, hvala Bogu, sedaj vem vse! Ali časih smo rekali tistemu kraju: na Nižavi! To je bilo tedaj, ljubi otročki moji, ko vas še na svetu ni bilo. Na Nižavi ste torej? Sveta pomagavka, česa človek uka! Tam je bilo časih jezerc, ki je zamrznilo v zimi, da smo se brez skrbi drsali po svetli površini! Kje so časi! Ali je še ta tolmun tam, doli, sredi kostanjevega lesa? Ali je to vse še tako, kakor nekaj?"

"Vse še tako, svetlost!" odgovori Bogomir.

"Nekaj v trdi zimi nas je povabil grof Lenart, oče tvoj, dragi mi Anton, semkaj v Sotesko. Prišlo nas je kakor prepelje, če se spomladi vračajo z juga. Hrupno življenje se je pričelo v gradu in nekaj tednov ni prenehalo. A ti, ljubi Anton moj, si bil tedaj še otrok in Veliki Napoleon se je bil ravno vasil na prestol francoski. Tu v Soteski pa smo živeli radostno in na ledu nižavskega tolmuna smo imeli svoja zbirališča. Torej je to še vse tako, kakor nekaj?"

"Vse, svetlost! Samo ljudje so pomrli!"

"Drugi rod je nastopil! Kaj je naravnije nego to? Rod človeški je kakor list na veji. Veja ostane, list pa odpade v jeseni!"

Gledala je nekaj časa pri oknu v globoko ravan in premišljevala.

"Tisto zimo," se je oglašila zopet, "je zahajal v našo družbo mlad človek, skoraj še otrok v letih, ko še nišesar ne ve o resnosti življenja. Sin je bil gospodarja na Nižavi; rdečih, cvetočih lic je bil, in v našo družbo je prišel, kakor list s pogorske trepetilke, če ga je sapa zanesla v gosposki, po francoski šegi ostrizen vrt. Gospod Gregor smo mu rekali in radi smo ga imeli, dasi nam ni bil vrstan po rodu. Ali sem vam že pravila, kako sva se poslovila z gosposkom Gregorjem tisto zimo?"

"Ne še!" se oglašila grof in kontesa. "Povej nam, mama!"

"Naj bo, naj bo, ker ravno govorimo o Nižavi. Ko smo se odpravljali zapustiti gostoljubni dvor grofa Lenarta, je prišel tudi gospod Gregor, da bi se poslovil pri nas. Srečala sva se na stopnicah. 'Prišel sem, da se poslovim, kontesa,' je izpregovoril mehko in po vsem obrazu se mu je razlil rdeči žar. 'Bog vas obvaruj srečnega, gospod Gregor!' sem odgovorila ter mu podala roko. 'Tu sem vam, kontesa nekaj prinesel!' In še bolj ga je obilila rdečica. Pazno se je ozrl na vse strani. Nikogar ni bilo čuti. Nekje iz obleke je vzel v beli papir skrbno zavito rdečo cvet. Kje ga je dobil v zimi, ne vem. (Dalje prihodnjé)

umni," se je večkrat smejal. "Toda vojna nam je odprla oči."

Če se je spomnil doma, še je nekoliko zresnil. "Hišo so zažgali, konje in živino pa so pokradli," je pravil. "Po vojni bo treba pošteno pljuniti v roke. Samo da mi popravijo roko. V naši bolnišnici mi je niso mogli, ker nimajo roentgena. Toda zdravnik je dejal, da bodo to po vojni lahko napravili. Z majhno operacijo mi bodo svezali živec in roka bo oživila, je rekel. Veš, oče, je star in sam ne bo zmogel grunta. Z bratom pa ni nič. Večkrat se vprašam, kako je zdaj doma, ko je oče čisto sam."

Zopet se mu je po obrazu razlezel smeh: "Nikoli ne bom pozabil, kako me je spravil domov, ko sem prvič hotel proč. Takrat sem bil še mlad in neumen. Kaj hočeš, komaj sedemnajst let mi je bilo. Kar naenkrat me je nekaj pičilo, da moram v svet. Zazdelo se mi je, da doma ne morem več prestat. Hotel sem v podoficirsko šolo. Vse sem si preskrbel, toda na skrivaj, da domači niso nič vedeli. Še kovček sem si dal na skrivaj napraviti. Na predvečer odhoda pa sem povedal domačim. Oče je sprva mislil, da se norčujem. Ko pa je spoznal, da mišlim resno, ga je popadla jeza. Kričal in razgrajal je, da so vsi sosedi odpirali okna. Obdeloval me je z najgršimi prikritki. Jaz pa nič. Da lahko grem kar precej, če misli, da mu bom zadnji večer še kako škodo napravil, sem dejal. To ga je osupnilo. Vstal je in rekel z mirnejšim glasom: 'Še rad boš prišel nazaj, fant, še rad,' in zaloputnil je vrata za seboj. 'Nikoli,' sem zakričal nad njim.

No, in drugi dan sem šel. In ljubljanski vojašnici smo ostali tri dni, potem pa so nas namenjavali poslati nekam v Srbijo. Tisti trije dnevi so se mi zdeli strašansko dolgi. Sončni dnevi so se mi zdeli strašansko dolgi.

Sončni dnevi so bili takrat. Doma sem vsak dan gledal sonce in bilo mi je blizu kakor domače dvorišče, kakor njive, kakor gozd. V kasarni pa se mi je zdelo, da je silno daleč in njegov soj je bil tako medel in zdelo se mi je, da nima nobene moči. Postal sem od ure do ure bolj bolan. Tretjega popoldneva so nas za par ur spustili v mesto. In tam sem zvečer srečal kmetijske ljudi na vozu sena, sam bog ve od kje so ga vozili. Zadišalo je, kot je včasih - zdelo se mi je, da že zdavnaj, zdavnaj - dišalo po pokošanih senožitih. Prijelo me je, da bi planil za vozom in se odpeljal z dekleti, pa me je bilo sram pred tovariši. Ponoči pa nisem mogel zatisniti očesa in sem vso noč mislil na tisti voz sena. In ko smo šli drugi dan na kolodvor, da se odpeljemo v Srbijo, sem se kradoma zgubil od družbe in se peš napotil proti domu.

Toda nisem se vrnil domov, ker me je bilo sram pred očetom. Šel sem k sosedovim. Tam so imeli konje, velik grunt in samo enega sina. Zagrizel sem se v delo, ne da bi vprašal za plačilo. Hodil sem v gozd, na polje, na senožit. Domači so seveda kmalu zvedeli zame, toda pazil sem da se nisem srečal z njimi. Nekaj jutra, ko sem krmlil konje, pa je prišel v hlev oče kot pe naključju. "Ti," je dejal, "ko boš te nakrmil, pa pridi še domov. Tudi naši so lačni." Rekel je to s tako vsakdanjim glasom, kot bi jaz samo po naključju pomagal sosedovim. "Kje pa je France," je še vprašal in je šel. Potem je doma spustil konje in jih nagnal na potok, ki je tekel mimo sosedo. Ko me je Miško zagledal, je zarežgal, potem je poskočil po cesti in prišel k meni. Zajahal sem ga, da še sam nisem vedel kdaj.

Tak je bil Peter. Nagel v odločitvah, včasih skoraj nepremišljen. Mnogokrat nam je pripovedoval, kako mu je prestrelilo roko. "Prav za prav sem bil sam kriv," je dejal. "Komandir mi je rekel: 'Partizanu je treba dveh stvari: poguma in opreznosti. Ti opreznosti sploh ne poznaš in je ne boš srečno odnesel. Mnogokrat s svojo zaletavostjo še druge spravljajš v nevarnost.' Kar se zadnjega tiče, je imel najbrž prav, da pa je ne bi zaradi neopreznosti srečno odnesel, je pač neumnost. Vse je odvisno od naključja. V četi smo imeli fanta, ki se je vedno tiščal v o-

Tiskarji (pressmen) in policija v Los Angelesu v spopadu. Policija je navalila na stavkarje, ko so skušali preprečiti skebon vstop v tiskarno Pacific Press Co.

zadju, pri prvem napadu pa je padel. Jaz pa sem še vedno tu, čeprav z mrtvo roko."

Za trenutek mu je šla rahla senca čez obraz, toda takoj se mu je spet raztegnil v smeh. Pripovedoval nam je z istim glasom, kakor bi govoril o fantovskem pretepu: v kakšni kmečki krčmi. (Konec prihodnjé.)

Novi most čez Dravo pri Osijeku

Most za vozni promet preko Drave pri vasi Bilje pri Osijeku je bil izročen prometu. Most je bil izgrajen na betonskih opornikih, gornja konstrukcija pa je izdelana iz najboljšega jekla. Most je širok 3,7 m. Novo zgrajeni most pri Bilju je zelo važen objekt za normalni razvoj prometa med Slavonijo in Baranjo.

Uspeh delavcev v tovarni konzerv "Vojvodina"

S prizadevanjem delavcev in voditeljev tovarne konzerv "Vojvodina" se je podjetje posrečilo v okviru prvomajskega

Razni mali oglasi

GIRLS-WOMEN 25 JOBS 25

Steady Employment
Good Starting Rate
Increase in one month
Periodic raises thereafter
No experience necessary.
We will train you
Choice of three shifts
Bonus for night work
40 hours week
Free bus transportation to and from carline
Bus transportation for night workers to and from 63rd and Kedzie
Low cost cafeteria
Paid vacations
Sick benefit plan
Work with a pleasant group of people in modern plant

The Visking Corp.
6733 W. 65th St.

Stenographers Junior Clerks Typists

Work in modern, air conditioned office
Good starting salary
40 hour week
Good transportation
Low Cafeteria
Paid vacations
Many liberal benefit plans
Secure your future today with a good position at

The Visking Corp.
6733 W. 63rd St.

Razni mali oglasi

WATCHMAKERS
for repair work at home
BROPHY JEWELRY
2372 N. Neva Ave.
2 blocks East of Harlem and
block South of Grand
Merrimac 4992

SEWERS

EXPERIENCED ON
MATTRESSES and COUCH
Will train if not experienced
Call MONroe 1800
or apply
at
2229 S. HALSTED

AUTO MECHANIC

WITH FORD EXPERIENCE
50-50 Commission Basis
With Weekly Guarantee
Brand New Equipment
Excellent Working Conditions
Charles Baron Inc.
NEW FORD DEALER
2229 S. Michigan
Ask for Jack Smith

Girls and Women

Day or night work
Full or part time
Clean, Light Work
Seated at tables folding
pasting Christmas cards
Excellent working conditions
Good Pay

Henri Fayette, Inc.

1616 North Mozart St.
Near California & North

ALI GLEDATE ZA DOB
PLAČO IN STABILNOST
Telefon kompanija ima
takih prilik

HIŠNICE

(JANITRESSES)
Takoj od začetka plača 72%
uro, po treh mesecih 77% na
in po šestih mesecih po 82%
uro
ŽENSKES ZA ČIŠČENJE V VS
DELIH MEST
Delovne ure od 5:30 pop. do
ure ponoči.
Oglasite se pri

ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY

v usposlovalnem uradu za žene
v priložnosti

309 W. WASHINGTON

Razni mali oglasi

COUNTER GIRLS
for industrial CAFETERIA
Experienced preferred - Semi exp.
acceptable. Hour 9 - 5 - 5 day week
Free uniforms and meals - Apply at
Cafeteria - Ask for Miss Helen
INTERNATIONAL REGISTER
2620 W. Washington Blvd.

GIRLS

For punch press and kick press
No experience necessary
Safe jobs, good pay
Varied work
48 hours week
Time and half over 40 hours
Western Name Plate
4638 W. Huron St.

OPERATORS

Experienced
Guarantee up to \$1.00 an hour
Our girls earn from \$40.00 to
\$60.00 per week on
piece work
L. KLEIN
1564 N. Damen Ave.
Near Damen and Milwaukee Ave.

WANTED WOMEN

No experience necessary
on all 3 shifts in Molding Dept. Also
girls for full or part time for pack-
ing and assembling plastic parts.
All night work. No lifting required.
Very pleasant surrounding. Good
starting pay. Come in and arrange
to work a few hours a day for that
extra vacation money. Apply:
AMERICAN MOLD PRODUCTS
1644 N. Honore St.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta. Pri-
prilite eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naroč-
nini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 na
eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.00 na
tednik, so jim to prilike k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči
da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vsa lastnina in
gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.
Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član
SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list
tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno
naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravitelju lista,
in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne
stori, tedaj mora upravitelju znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.60	2 tednika in 4.70
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.50
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50
Za Evropo je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali
Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vsa lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsoto \$
1. Ime _____ Čl. družina št. _____
Naslov _____
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledenja
članov moje družine:
2. _____ Čl. družina št. _____
3. _____ Čl. družina št. _____
4. _____ Čl. družina št. _____
5. _____ Čl. družina št. _____
Mesto _____ Driava _____
Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Tak je bil Peter

Gaber

Srečavala sva se, ko sem ravno premišljeval o njem. Že od daleč mi je mahal z roko, čeprav ni bilo potrebno. Njegova dolga postava je bila med ljudmi, ki so hiteli po opravih, zelo vidna in bi ga ne mogel zgrešiti.

"Kako je, Peter," sem ga vprašal, ko sva se pozdravila. Oči so mi nehote padle na njegovo desno roko, ki mu je mrtva ležala ob telesu. Opazil je moj pogled in zdelo se mi je, da je svoj široki nasmešek nekoliko zožil. Toda v glasu se mu ni nič poznalo.

"Dobro," je dejal, "sedaj je dobro. Kadar dežuje, razpneš dežnik, ali pa greš pod streho. Jesti ti prinesejo na krožniku in še vilice in žlice ti dajo zraven. Včasih pa smo morali drug drugega čakati na žlico. In vso hrano smo znosili na hrbtu. Včasih smo nosili vso noč, zjutraj pa so nas napadli in smo ostali tešči."

Šla sva v gostilno, da se ob kozarcu vina pogovoriva o nekdanjih časih. Vseled se je k oknu in ga na široko odprl. "Da bo prišel do naju zrak iz gozda," je dejal in se kar naprej smehljaj. Tak je bil. Vedno je govoril v smehu in napol za šalo, napol zares.

"Lepo je bilo v gozdu, Peter," sem mu dejal, ko sem videl, da mu hite oči v ono stran, kjer so

se vili nizki, z gozdom poraščeni griči.

"Prekletu lepo. Ali se spominjaš Matevža, ki je streljal divje prašičke, pa je pred svinjo pobegnil na drevo?" Zakrohotal se je na vse grlo, da so naju ostali gostje začudeno gledali.

Dolgo sva govorila o gozdu. In ko sva bila že pri drugem litru, so mu oči postale sanjave in smeh na njegovem licu je ugasnil.

"Zame je življenje v gozdu umrlo," je dejal zamolklo.

"Za vse je umrlo," sem mu odgovoril. "Samo spomini so ostali. In ti nas bodo marsikdaj dvignili in bomo šli v gozd."

"Pri meni ne gre za to, sam veš, da ne. Kaj je tebi gozd? Lep spomin. Kot fantovska pesem, ki te je kdaj zbudila iz spanja, ali pa kot lepo dekle, s katero sta se ljubila nekaj mesecev. Meni pa je pol življenja minilo v gozdu. Koliko klad sem zvozil od tam, zdaj pa jih ne bom nič več. In tudi oral ne bom. Roka je zanič, samo z eno pa se to ne da delati." Obraz se mu je še bolj zmrčal pri zadnjih besedah.

"Ali so te pregledali zdravnik?" sem ga vprašal.

"Ah, kaj bi z zdravniki," se je namrdnil in tako sem vedel, da ni nobenega upanja več, da bi mu oživil roko.

Rad bi mu rekel kako mehko besedo. Tedaj pa se je že zopet

glasno zasmejal. "Ali še veš, kako sem včasih legal vam in sebi: Ko bo konec vojne, mi bodo v bolnišnici zvezali živec in roka bo zopet dobra."

Ko se je nekoliko zresnil, je dejal: "Morda je še bolje tako. Vidiš, prej mi je brat večkrat očital, da sem ga z grunta izpodrinil. Saj veš, samo eden more ostati doma. No, in sedaj bo ostal on, ki lahko dela. Moja roka je zanič."

Pred dobrim letom, to je takoj po osvoboditvi, sem ga tudi srečal. Tudi takrat sva govorila o roki in takrat je imel še upanje, da mu jo bodo oživil. "Zdaj še ne utegnem iti do zdravnikov," je pravil. Toliko dela imamo. Toda po nekaj tednih se bo delo gotovo malo pogoilo. Šel bom v bolnišnico, zvezali mi bodo živec in roka bo dobra. Zopet bom vozil klade iz gozda in bom oral na polju. Drugo delo zame ni, saj sem že sedaj ves bolan po hojah in po zemlji."

Prvič sem ga srečal v gozdu. Takrat je prišel iz bolnišnice in je prinesel iz nje mrtvo roko. Prav za prav tudi to ni bilo najno prvo srečanje, saj sva bila doma iz istega kraja. Toda takrat sta bila najina svetova navidezno tako različna, da se skoraj poznala niva. Šele v gozdu sva se zblížala, ko sva spoznala, da je najin svet skupen.

"Takrat smo bili prekleto ne-

evizija procedure na irovni konferenci

državice zahteva-
večjo besedo pri
odločitvah

ZASKO VPRAŠA-
JE V OSPREDJU

5. avg. — Amerika bo
britsko sugestijo glede
procedure na mirovni
konferenci reprezentantov 21
ameriških držav, da potolaži
državice. Te so zavzele
pravilo, da pravilo glede spreje-
mih zaključkov z dvotretjin-
sko večino je v prilog vesilam.
Za razloga zahtevajo večjo
pri odločitvah o važnih
stanjih.

Ameriški državni tajnik Byr-
ne predlagal debato o kon-
ferenci, ki je nastala, ker si ve-
le prisvajajo pravico vetira-
lepkov, sprejetih z navadno
večino. Konferenca mora osvo-
jiti procedure, preden se začne
o mirovnih pogodbah za
Rumunijo, Bolgarijo, O-
n in Finsko, bivše sovražne
države.

zunanji minister Molo-
je kritiziral dr. Herberta V.
ata, avstralskega zunanjega
ministra, in reprezentanta dru-
malih držav. Očital mu je,
da povzroči konfuzijo.

mes je namignil, da bo pri-
jatel amandirane pravila o
večinski večini, da se omo-
prejemanje resolucij z na-
večino. Člani odseka za
akcije se bodo danes sestali
v njihovi seji. Izgleda, da se bo
Amerika in Velika Britanija
stavili na stran malih državic.

glasovanju glede načelnih
konferenci so se Indija, No-
Zelandska in Južnoafriška u-
odcepile od britskega bloka.
On se vse države vzhodne
Evrope, kakor tudi Kitajska, po-
le na stran vesil. Absen-
je je vzdržala glasovanja.

delegacija je zahtevala
v Epiru od Albanije in
meditev meje z Bolgarijo,
da dobila važne gorske pre-
ce. Dalje je zahtevala uklju-
v provizij v mirovno pogod-
v Italijo in Bolgarijo, ki bi
opile stabilizacijo grškega
podarstva.

vprašanja bodo prišla
dnevni red. Med temi sta
bodna plovba na reki Dona-
Trst. Edvard Kardelj, pod-
sednik jugoslovanske vlade,
je izjavil, da Jugoslavija ne
nikdar sprejela kompromisne
otve tržškega vprašanja in
odobrila zaključka zunanjih
ministrov štirih vesil glede in-
ternacionalizacije Trsta in oko-

ključek določa med drugim,
glavne uradnike za Trst—go-
merja, administratorja in di-
ktorja luke—imenuje posebna
komisija, podrejene uradnike pa
vener, ki pa bodo odgovorni
za notranjo sveto Združenih
narodov. Ti naj bi tvorili vla-

Jugoslavija je zavzela stali-
šče, da mora biti Trst ekonom-
ski zvezan z njo. Jugoslavija
ne dobi tudi delež iz likvi-
dacije vse sovražne lastnine v
Trstu kot vojno odškodnino. Ju-
oslavija si pridržava pravico i-
noverjanja v Jugoslavijo s
vsega umjo in enotnim de-
stvom ter železniškim siste-
mom pod njeno kontrolo. Od-
nos med Trstom in zunanjim
svetom morajo priti v področje
Jugoslavije.

Tržsko vprašanje bo predmet
komisije po imenovanju komisij,
ki bodo študirale provizije mi-
ne pogodb za Italijo, Rumu-
nijo, Bolgarijo, Ogrsko in Fin-

Resignacija turške vlade napovedana

Protestne demon-
stracije v Ankari

Ankara, Turčija, 5. avg.—Vest
iz zanesljivih virov pravi, da bo
vlada, kateri načeljuje premier
Sukru Saracoglu, resignirala.
Sestava nove vlade bo poverje-
na Receptu Pekerju, staremu po-
litiku in voditelju desničarske
grupe.

(Londonški list Daily Tele-
graph je objavil poročilo iz An-
kare, da so Saracoglu in vsi čla-
ni njegove vlade že resignirali.)

Saracoglu, bivši zunanji mi-
nister, je prevzel predsedništvo
vlade po smrti premierja Refika
Saydama v juliju 1. 1942. Nasled-
nje leto je bila vlada reorganizir-
ana, toda Saracoglu je obdržal
predsedništvo. Parlament se
bo sestel v sosedanju ta teden.
Pri volitvah, ki so se nedavno
vršile, je nova demokratska
stranka dobila 62 sedežev. Ta
tvori opozicijo proti vladni
stranki.

Peker je bil častnik v armadi
Kemala Atatürka, ki je strmo-
glavil sultanovo vlado v revo-
luciji 1. 1922. On je imel več
pozicij v vladi. Peker je besed-
nik skrajnega desničarskega kri-
la ljudske (vladne) stranke.

Demokratska stranka je skli-
cala protestne demonstracije v
Ankari, katerih se je udeležilo
čez 40.000 ljudi. Govorniki so
bičali vlado in jo obdolžili odgo-
vornosti za dviganje cen.

Brazilijska bo sprejela begunce

London, 5. avg.—Mednarodni
odbor za begunce je dobil zago-
tovilo od brazilske vlade, da je
pripravljena sprejeti več tisoč
beguncev, ki so v Nemčiji in
Avstriji. V Rio de Janeiru se
bo vršila konferenca, na kateri
bo razprava o položaju begun-
cev. Naznanilo pravi, da se bo
do konference udeležili repre-
zentanti Velike Britanije in A-
merike.

Nemški general obsojen v smrt

Brunswick, Nemčija, 5. avg.—
General Nikolaus von Falken-
horst, poveljnik nemške okupa-
cijske sile na Norveškem, je bil
obsojen v smrt na obravnavi
pred britskim vojaškim sodiš-
čem. General je bil obtožen,
da je dal ustreliti veliko število
britskih vojnih ujetnikov. On
bo postavljen ob zid in ustrel-
jen.

Vojni veterani odstavili šerifa

Athens, Tenn., 5. avg.—Vojni
veterani, ki so razbili korumpi-
rano mašino demokratske stranke
v okraju McMinn, so odstavi-
li šerifa P. Mansfielda, vodi-
telja te mašine. O tem so ob-
vestili gubernerja Jamesa Mc-
Corda. Veterani imajo zdaj kon-
trollo nad okrajem.

sko. To se bo zgodilo po osvo-
jitvi procedure.

Ukrajinski zunanji minister
Dimitrij Z. Manuilsky je podprl
zaključek zunanjih ministrov
glede internacionalizacije Trsta
in okolice, zaeno pa je predlagal,
naj Jugoslavija narekuje zuna-
nje smernice, kakor tudi eko-
nomsko združitev tržškega za-
jedja z Jugoslavijo.

Ljute bitke divjale v Indokini

Francoski konvoj
napaden iz zasede

Hanoi, Indokina, 5. avg.—Lju-
te bitke med francoskimi četami
in rebelnimi domačini so se vr-
šile na ozemlju pri Bacinhnu,
19 milj severovzhodno od Hano-
ja. Trajale so devet ur.

Izgube so bile velike na obeh
straneh, dasi število ubitih in
ranjenih še ni razkrito. Bitke
so sledile napadu na francoski
tovorni konvoj iz zasede. Med
rebeli so bili vojniki in civilisti.

Francoske vojaške avtoritete
so priznale, da so rebeli zasedli
več tovornih avtov. Na enem je
bila vsota \$140.000, katere je bila
namenjena vojakom francoske
vojaške posadke v Langsonu.
To mesto leži v bližini kitajske
meje.

Voditelji rebelnega gibanja
zahtevajo neodvisnost za Indo-
kino, ki je pod francosko kon-
trollo.

Italijanski grof Sforza v Argentini

Buenos Aires, Argentina, 5.
avg.—Grof Carlo Sforza, itali-
janski politik, je dospel v to
mesto. Naznanilo pravi, da bo
obiskal tudi druge države v Juž-
ni in Centralni Ameriki. Sforza
vodi propagando za lahke mi-
rovne pogoje za Italijo, ki je
bila kot zaveznica nacijske Nem-
čije poražena v vojni.

Ublažitve živilske krize na Japonskem

Tokio, 5. avg.—Poljedelski mi-
nister Hito Wada je napovedal,
da se bo živilska kriza na Japo-
nskem ublažila prihodnji mesec.
Obeta se velik pridelek riža in
krompirja.

Člani belgijske stranke obsojeni v smrt

Bruselj, Belgija, 5. avg.—Vo-
jaško sodišče v Charleroiu je ob-
sodilo 71 voditeljev in članov
bivše reksistične (fašistične)
stranke v smrt. Vsi so bili spo-
znani za krive masakra civilis-
tov v avgustu 1. 1944, ko je bila
Belgija pod okupacijo nemških
sil.

ARGENTINA SE BO POSTAVILA NA STRAN AMERIKE

Izjava predsednika Pe-
rona v parlamentu

IZGON NACISTOV IN
FAŠISTOV

Buenos Aires, Argentina, 5.
avg.—Predsednik Juan Peron je
izjavil na tajni seji parlamenta,
da se bo Argentina postavila na
stran Amerike, če bo izbruhnila
tretja svetovna vojna. Izjavo je
objavil list La Prensa.

Vsebinsa Peronovega govora v
parlamentu ni bila objavljena.
La Prensa pravi, da je predse-
dnik dejal, da se Argentina ne bo
obotavljala, temveč se takoj pri-
druži Ameriki v slučaju izbru-
ha novega svetovnega konflikta.

V drugi svetovni vojni je Ar-
gentina čakala do 27. marca
1945, preden je napovedala voj-
no Nemčiji in Japonski. To je
bilo šest tednov pred kapitulaci-
jo Nemčije in 18 tednov pred
kapitulacijo Japonske.

Peron je baje uverjen, da je
tretja svetovna vojna neizbežna.
Iz tega razloga je predlagal po-
spešitev industrializacije v Ar-
gentini in vojnih priprav. Da-
lje se je izrekel za izgon neza-
željivih tujcev iz Argentine, da
ugodi zahtevi Amerike. Po iz-
javi ameriškega državnega de-
partamenta se nahaja v Argenti-
ni veliko število nacistov in fa-
šistov.

Znano je, da je Peron vedno
naglašal potrebo prijateljstva
med Argentino in Ameriko. V
kontroverzi med njim in Spruil-
lem Bradenom, pomožnim ame-
riškim državnim tajnikom, je
skušal ustvariti vtis, da je to o-
sebeni spor in da Amerika ni za-
pletena v ta spor.

Jasno je, da se bo morala Ar-
gentina obrniti na Ameriko za
pomoč pri izvajanju programa
industrializacije. Rusija, s ka-
teroj je Peron sklenil trgovinske
pogodbe, ji ne more dati izdat-
ne pomoči, kar se Peron zaveda.
To pojasnjuje, zakaj je izjavil v
parlamentu, da se bo Argentina
postavila na stran Amerike, če
bo izbruhnila tretja svetovna
vojna.

Aplikacije držav predložene svetu

Grški poslanik
napadel Albanijo

New York, 5. avg.—Sedem dr-
žav je predložilo aplikacije sve-
tu Združenih narodov za pri-
stop. Te so Albanija, Portuga-
lska, Transjordanija, Iraka, Zu-
nanja Mongolija, Afghanistan in
Islandija.

Jugoslavija in Rusija sta pod-
prli aplikacijo Albanije za pri-
stop v organizacijo Združenih
narodov. Grški poslanik Vassili
Dendramis in reprezentant svo-
je države, je napadel Albanijo.
Dejal je, da ni miroljubna drža-
va in kot taka ne more biti spre-
jeta na podlagi čarterja Zdrže-
nih narodov. Dalje je rekel, da
albanska vlada, katere predse-
dnik je Enver Hodža, je odgovor-
na za incidente ob meji med Al-
banijo in Grčijo. Albanske čete
so že večkrat invadirale grško
ozemlje.

Albanija nima poslanika v
Washingtonu, toda njen besed-
nik je dr. Ali Kuci, ki je vodil
borbo proti italijanski okupaci-
jski sili. On je zanikal obdolži-
tve grškega poslanika.

Švedska bo morda tudi pred-
ložila aplikacijo za vstop v orga-
nizacijo Združenih narodov. Čla-
ni posebnega odbora bodo raz-
pravljali o aplikacijah in potem
izrekli odločitev.

Ameriški general Eisenhower v Braziliji

Rio de Janeiro, Brazilija, 5.
avg.—General Dwight D. Eisen-
hower, šef generalnega štaba, je
dospel v to mesto sinoči. To-
povi so oddali salve v pozdrav
generalu. Eisenhower bo ostal
v Braziliji nekaj dni, potem pa
bo odpotoval v Panamo in Me-
hiko.

Člani egiptске terori- stične grupe aretirani

Kairo, Egipt, 5. avg.—Šest čla-
nov teroristične grupe je bilo
aretiranih. Osumljeni so, da so
vrgli bombe v plesno dvorano v
Aleksandriji, ki so eksplodirale
in ranile 45 oseb.

Odpoklic ameriških čet iz kitajskih pokrajin?

Domače vesti

Obiski

Chicago.—Ob koncu zadnjega
tedna so obiskali glavni urad
SNPJ: Margaret Skerl iz Car-
negieja, Pa., v družbi Franka
Vidmarja iz Chicaga, dalje Jože
Menton iz Detroita, Frank M.
Zupan in George Karlis iz Hazel
Parka, Mich.

Is Minnesota

Duluth, Minn.—V bolnišnici
St. Mary's se zdravi Marko Mo-
lek, doma od Reke. Prej je ži-
vel v Buhlu, od kjer se je pre-
selil v New Duluth. V isti bol-
nišnici je tudi Nick Markovich
iz Chisholma, član SNPJ.—V
Evelethu je umrl Frank Kausek,
star 37 let. Zapušča ženo in o-
troke. Istotam je umrl tudi Jo-
seph Barac, star 74 let in rodom
Hrvat, bolan pa je John Novak.

Iščejo sorodnike

Brackenridge, Pa.—Ivanka
Dekleva, doma iz Prema št. 65,
Slovenska Primorje, Jugoslavi-
ja, želi izvedeti za svoje strice,
brata njenega pokojnega očeta,
po domače Kaznarjevi iz Bitli-
nja. Oglasijo naj se na gornji
naslov, lahko pa tudi Mary Can-
dek, 852 Brackenridge ave.,
Brackenridge, Pa.

Dillon, Mont.—Ignac Rahida,
doma iz Lopate št. 16, pošta Hi-
nje, Slovenija, Jugoslavija, želi
izvedeti za svojega strica Stefa-
na Strekalca, po domače Strekel-
čičev, doma iz Zverč, fara Hi-
nje. Želi, da mu piše na gornji
naslov, lahko pa tudi Andij Pape-
žu, 532 Kentucky ave., Dillon,
Mont.

Cleveland.—Lojzka Primož
Broda pri Novem mestu želi iz-
vedeti za svojo sestro Heleno
Gornik, ki je živel v Diamond-
villu, Mich., kakor tudi za sestro
Peppo Dobnik in za brata Loj-
zeta Liparja. Za informacije naj
pišejo Vidi Nachtigal, 8813 Em-
pire st., Cleveland, Ohio.

Utonil v jezeru

Lorain, O.—V torek so našli
v jezeru truplo znanega gostil-
ničarja Josepha Urbasa. V pon-
deljek zvečer je tožil ženi, da se
ne počuti dobro in da gre malo
na sprehod. Ker ga ni bilo do-
mov, so ga šli domači iskat, to-
da zamen. Zjutraj ga je našla
obrezna straža. Sodijo, da ga je
napadla omedlevica in da je pa-
del v jezero. Pokojni je bolehal
zadnje tri mesece. Star je bil
60 let, doma iz Rakeka, Notranj-
sko. Poleg žene zapuščal tri si-
nove, tri hčere, tri vnuke in se-
stro Frances Logar.

Is Clevelanda

Cleveland.—Po dolgi bolezn
je umrla v West Parku Anna
Božić, rojena Jurca v Windber-
ju, Pa., stara 44 let, članica W.
of W. Zapušča moža, sina, oče-
ta, pet sester in tri brate.—Za
srčno hibo je umrl Frank Mr-
har, star 60 let, doma iz Nem-
ške vasi pri Ribnici, v Ameriki
44 let, ves čas v Clevelandu. Bil
je član KSKJ in SDZ. Tudi
zapuščal ženo, štiri sinove in dve
poročeni hčeri, v starem kraju
pa brata in sestro.—Iz bolnišni-
ce se je vrnila na svoj dom
Frances Lukac. Poročila sta se
Eugen Perchan in Esther Zugel,
v Columbusu, O., pa Robert I.
Griffits in Vera Milavec.—Pri
družini Charles Blatnik ml. v
Euclidu so se oglasile rojenice
in pustile prvorojenčka.—Znani
Louis Marmolya iz Collinwooda
se nahaja v bolnišnici Lake-
wood, kjer se je moral podvreči
operaciji. V isti bolnišnici ordi-
nira njegov sin dr. Boris Mar-
molya.

Is Argentine

Buenos Aires, Argentina.—
Dne 7. se je smrtno ponesrečil
Peter Špacapan, 17 letni sin Pe-
tra Špacapana. V skladišče sta
hotela zapeljati težak kamion,

Komunisti ostro obsodi- li ameriško inter- vencijo

BOMBNI NAPAD NA
JENAN

Nanking, Kitajska, 5. avg.—
List Ta Kang Pao, glasilo desni-
čarske frakcije Kuomintanga,
vladne stranke, je objavil poro-
čilo iz Kulinga, da se je pred-
sednik Truman odločil za odpok-
lic ameriških čet iz kitajskih
pokrajin. Poročilo dostavlja, da
je general George C. Marshall,
posebni Trumanov odposlanec
na Kitajskem, že dobil zadevne
instrukcije iz Washingtona.

(Truman se nahaja v mestu
Independence, Mo., na kratkih
počitnicah. Charles G. Ross,
njegov tajnik, je priznal, da ima
Truman stalne zveze z Marshal-
lom, ni mu pa znano, ali je pred-
sednik odredil odpoklic ameri-
ških čet iz kitajskih pokrajin
ali ne.)

List Ta Kang Pao trdi, da se
je Truman odločil za odpoklic
čet, da se prepreči nov incident
in spopad s kitajskimi komuni-
sti. V bitki s kitajskimi komu-
nisti, ki se je vršila zadnji te-
den pri Anpingu, 35 milj južno-
vzhodno od Peipinga, so bili štir-
je ameriški pomorski ubiti, e-
najst pa ranjenih.

Ameriška oborožena sila na
Kitajskem šteje okrog 60.000
mož. Kitajski komunisti zahte-
vajo odpoklic te sile, ki podpira
centralno vlado generalisima
Kaišeka. Njegovo armado zala-
ga z orožjem, strelivom in dru-
gim vojnim materialom.

Wang Pingnan, besednik ko-
munistične stranke v Nankingu,
je obsodil bombni napad na Je-
nan, glavni stan stranke. Izvr-
šili so ga Kaišekovi letalci, ka-
tere so izvežbali ameriške voja-
ške avtoritete. "Ako so ameri-
ške avtoritete v resnici za kon-
čanje civilne vojne na Kitaj-
skem, naj to dokažejo z odpok-
licem vojaških čet," je rekel
Pingnan. "Kaišek se vzdržuje
na krmilu s pomočjo ameriških
sil. Napad na Jenan je nadalj-
nji dokaz ameriškega vmešava-
nja v notranje kitajske zadeve.
Ameriško ljudstvo naj stori ko-
rake za končanje intervencije.
Ameriške vojaške avtoritete si-
cer trdijo, da se trudijo v priza-
devanjih za končanje civilne
vojne, v resnici pa jo podžigajo.
Bombni napad na Jenan je po-
večal sovražstvo proti Kaišekove-
mu režimu, kakor tudi proti a-
meriškim vojaškim avtoritetam,
ki ta režim podpirajo."

Potres zamajal dominikanska mesta

Veliko število ljudi
ubitih in ranjenih

Trujillo City, dominikanska
republik, 5. avg.—Potresni sun-
ki so zamajali mesta na sever-
nem obrežju in se razširili na
otoke na Karibskem morju.

Prizadeta so mesta Puerto
Plata, Santiago, Macoris in Mo-
ca. Veliko število ljudi je bilo
ubitih in ranjenih. Obseg škode
še ni ugotovljen, ker so komu-
ni-kacijske zveze pretrgane.

Potres je porušil cerkve in
druga poslopja. Prvi sunek je
prišel zvečer in drugi so sledili
v presledkih. V San Juanu,
Portoriko, je potres razdelal e-
lektrične centrale. To mesto je
oddaljeno 250 milj od severnega
obrežja dominikanske republi-
ke.

ki je zadel v velik kup mate-
riala, pri tem se je zadeta gmo-
ta sesula na sina in ga smrtno
poškodovala.

Sadovi rasnega sovraštva — linčanje štirih zamorcev v Georgiji — največji madež na telesu Amerike.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co. \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inosematvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

NA AGITACIJI
ZA PROSVETO MED
KANADSKIMI SLOVENCMI

Toronto, Ont., Kanada. — Ker se nisem bil na severu naše države, a čul sem veliko o naših tamkajšnjih rojakih, sem se namenil preživeti počitnice med njimi, zaeno pa agitirati za dnevnik Prosveto.

Moja misija je še precej dobro izpadla. Rokaji na severu so mi šli na roko. Saj je dober človek vedno lepo sprejet pri dobrih ljudeh. Moja prva postaja je bila Sudbury, kamor sem prišel po enajsturni vožnji. Tja sem prišel v soboto zjutraj in sem se takoj odpravil k mojemu staremu znanцу Johnu Golobčiču. Ker pa je bil na delu, sem moje stvari pustil pri družini Zagar. Na poti sem srečal mrs. Bubalo. Povabila me je na dom in dejala, da bo prišel Jurca in prinesel pijske in jestvine. On je bil prvi naročnik.

Drugi dan sem se udeležil seje ZPZB. Tam sem videl, da so vsi napredni. Razpravljali so glede telegrama, ki ga je bilo potrebno poslati glede Trsta in Primorske. Potem sem šel k Starihi, ki me je vozil malo po mestu in okrog rudnika. Nato smo šli skupaj na veselico, kjer je bil glavni organizator Delavske progresivne stranke Joseph Slovenec. Dobro smo se zabavali in pili ter peli pozno v noč.

Sudburska naselbina je jako razstreljena, zato je bilo nemo goče vse obiskati. Sicer pa je sprejel zastopništvo Frank Zajc in ker ima hitre pete, bo vse obiskal. Prosim rojake, da ga upoštevajo in mu gredo na roko. Najlepša hvala vsem, ki ste mi pomagali, gostoljubno postregli in se naročili na list. Obiskal sem tudi Creighton Mine, kjer žive samo tri slovenske družine in en samski. Naročila sta se Kramaric in Debelak. Prav lepa hvala za naročnini in postrežbo!

Od tu sem se z avtobusom odpeljal v North Bay in od tam z vlakom v Swastiko, kamor sem dospel ob osmih zjutraj. Tam sem vprašal za Petra Malnarica, s katerim se pozna. Sedaj ima hotel in kabine za turiste. Priporočam rojakom, ki radi ribarijo, da se ustavijo pri njemu. Peter me je zapeljal v Kirkland Lake k Louisu Pečavarju. Ker Louis ni delal, mi je obljubil, da bo pokazal vse slovenske družine. Nato me je zapeljal v slovenski hotel, ki ga vodi Joseph Mihelič. Dobil sem precej naročnin.

Zvečer pa smo se odpeljali v Tekjus (?) do Tonita Malnarica, kjer smo popivali pozno v noč. Lojzka Malnarica mi je dejala naj pridem nazaj zjutraj in bo šla ona z menoj. In res sva šla, toda nisva dobila nobenega naročnika. Nekaj jih je že naročilo, nekateri ni bilo doma, ker so delali, nekateri pa se niso hoteli naročiti. Lojzka mi je povedala, da tu živi tudi Klemencič, kateri pa je bil že naročen na Prosveto, vendar pa sem ga hotel videti. Ko sva se srečala, sva pila na zdravje Klemencičev. Prijazen mož!

Nato sva šla nazaj, k Pečavarju. On me je peljal v glavni urad ZPZB, ki je pri Kužniku, kateri je glavni tajnik. Pečavar pa predsednik. Ta organizacija je na precej dobrem stališču. Obiskal sem tudi Ludvika Dermosa, ki je tajnik društva SNPJ. On se zanima za naročnike. Vprašal me je, če nameravam iti tudi v Timmins in ponudil prostor na posebnem avtobusu. Peljalo se nas je približno 30 oseb, a ni bilo nič razpoloženja, kajti nismo šli na veselico, ampak na pogreb.

Vsem v Kirkland Lake najlepša hvala, ki so mi šli na roko in se naročili na list. V Timminsu sem se ustavil v sloven-

skem hotelu in nisem nič agitiral v času, ko se je vršil pogreb Lavriča. Pogreba sem se tudi jaz udeležil. Spreved je bil impozanten: 60 avtomobilov, avtobus, številni venci, dva pevaka zbora in sedem govornikov. Pokojni Lavrič je bil priljubljen in napreden mož.

Tam sem poizvedel za mojega prijatelja iz starega kraja, divjega lovca Antona Pluta, ki vodi hotel "Three Stars". Pri njemu sem dobil stanovanje in hrano. Nato je prišel Slak in kazal slike od Zveze kanadskih Slovencev. Dejal mi je, da bo šel od hiše do hiše in kazal slike, jaz pa lahko grem z njim in iščem naročnikov. In res, on je slike kazal, jaz pa pobiral naročnino. Hodila sva ves dan, drugi dan pa sem dobil Rusa, ki me je spremljal. On je res dober agitator. Že od daleč je kričal, da se morejo naročiti na Prosveto. Popoldne pa je šel z menoj zopet Slak. Obšla sva ves Timmins. Po večerji pa smo se zopet sestali v hotelu "Three Stars". Nam sta se pridružila tudi Hutar in Kern in smo krogali do treh zjutraj.

Matija Plut mi je dejal, da je jutri nedelja in on je prost, zato bo šel z menoj v mesto Schumacher. Oglasila sva se še pri Zakrajčku, ki se je naročil na list in nas zaeno peljal skoro do Schumacherja. Tam se nisimo dolgo mudili, ker so Slovenci raztreseni in jih ni veliko. Potem smo šli nazaj na večerjo, nato pa smo najeli taksi in se z Matijevo družino odpeljali v South Porcupine do Vidmarja. Njega nismo našli doma, ker je bil ravno na pikniku, pač pa njegovo ženo, majo oddaljeno sorodnico, ki nam je pridno nosila pijačo na mizo in v splošnem gostoljubno postregla.

Potem je prišel Joseph in se takoj odpravil z menoj kazat slovenske hiše, dasiravno je deževalo. Dobil sva nekaj naročnin. Najlepša hvala vsem, ki ste mi pomagali in šli na roko, posebno pa novim naročnikom! Tiste, ki jih nisem mogel obiskati, jih bo pa Matija Plut, kajti on je sedaj zastopnik Prosvete in bo pobiral naročnine.

Drugo jutro sem se poslovil od Tonita in njegove družine ter skočil še do Slakove trgovine, ker pa se ni nihče oglasil, dasiravno sem trkal, sem jo hitro popihl na postajo in kupil vozni listek za Norando. Potovanja je trajalo celih 12 ur. Ko sem prišel tja, sem najprej šel na policijsko postajo in vprašal za informacije. Pezdircovo hišo sem imel opisano in sem jo kmalu našel. Tam je bilo več rojakov in so se začudili mojemu prihodu. Pezdirc je dejal, da sem lačen, oni pa so prav tedaj skončali kosilo. Dogovoril sem mu, naj ne skrbi zame, ampak pokaže revstavrčijo. Ko sem se malo založil, sem vprašal za Videtiča. Pezdirc mi je pokazal hišo, nato pa je moral iti, ker je bil zaposlen.

Ko sem vstopil v Videtičevo hišo, so se zopet vsi začudili, češ, kaj pa je tebe prineslo tako daleč. Precej časa smo sedeli in se tudi pogovarjali o stari domovini. Na Prosveto sta se naročila Videtič in Pugelj.

(Konec prihodnjic.)

Louis Klemencič, zastopnik.

JAVIJO SE NAJ PRI JUGO-SLOVANSKEM KONZULATU

Chicago, Ill. — Pri generalnem konzulu Jugoslavije, 840 No. Michigan ave., Chicago, Ill., se naj javijo sledeči:

Carich Josip, Fort Bliss, Texas; Muntean John, Granite City; Usurich Karel, doma iz Dolanove, Jugoslavija; Piperski Michael, Stevan in Veselin, Chicago, Ill.; Tekavc Anton, Andrej, Jože, Tomaž, Ana in Poldi, doma iz Sv. Vida nad Cerknico; Paulich John, Milwaukee, Wis.; Bajin Ljubo, Gary, Ind.; Mase Pavlovich, Juneau, Alaska.

Generalni konzul.

POIZVEDUJE ZA ROJAKOM

Renton, Wash. — Niman kaj posebnega poročati iz našega zelenega Washingtona. Zadnji mesec je precej deževalo in bilo hladno, ta mesec (julij) pa imamo zelo vroče, od 70 do 90 stopinj.

Delavske razmere so pri nas približno take kot po drugih krajih Zedinjenih držav. Veliko tovarnen je zaprlo vrata in mnogo jih je brez dela. Tudi draginjo imamo veliko, tako da si revež le s težavo kaj kupi.

Obračam se do Slovencev v Billingsu, Mo., da bi mi sporočili na moj naslov, če še živi Matevž Zidaren. Pisala mi je njegova sorodnica iz stare domovine in bi rada zvedela, ali je še živ ali mrtev. Imam nekaj novic zanj. Sedaj pa zaključujem in pozdravljam vse Slovence po Ameriki. Moj naslov je 515 Wells st., So. Renton, Washington.

John Rosenstein.

PISMO IZ JAVORJEV
NAD ŠKOFJO LOKO

Johnstown, Pa. — Tudi jaz sem se namenila, da napišem nekaj vrstic za Prosveto, katero najrajši berem izmed vseh časopisov. Posebno mi ugajajo dopisi. Rada prebiram tudi pisma iz stare domovine. V Prosveti so bila priobčena že pisma iz mnogih slovenskih vasi in mest, samo iz Javorjev nad Škofjo Loko še ni bilo nobenega. Jaz sem prejela že več pisem od tam, zato želim priobčiti pismo od moje nečakinje. Datirano je bilo 29. marca in se glasi:

"Draga teta! — Najlepše se Vam zahvaljujem za paket, ki smo ga prejeli 25. marca. Po dolgem času bomo zopet pili pravo kavo. Dobil smo tudi nekaj živil od Rdečega križa. Lepa hvala vsem tistim, ki nabirajo za nas reveže. Tukaj nam v resnici vsega primanjkuje, kajti sovražnik nas je oropal do gola. Švabi so nam pokradli celo žlice.

Sedaj pa naj Vam nakratko opišem kako sem živela med to vojno. Leta 1941 je bilo še vse bolj mirno in nisem dosti poznala partizanov, ko pa sem šla na veliko noč 1. 1942 v gajno na sestaneke z osmimi tovarišicami, smo bili v velikem strahu, čakajoč tovariša terenca. On nam je veliko povedal. Tedaj so imeli Nemci postojanko v šoli v Javorjih. Dvakrat se mi je posrečilo, da sem nabila letake na švabska vrata, ko pa sem šla v tretjič mimo šole, bilo je zvečer, je bila zunaj straža, vendar pa sem odnesla pete.

Leta 1943 je bilo že bolj hudo. Dan na dan so se vršile borbe na življenje in smrt. Danes smo imeli svobodo, jutri peklo. Baš sedaj praznujemo obletnico nemškega in belogardis-

tičnega terorja. Tedaj je tu okrog vse gorelo. Na Podvrhu je takrat vse pogorelo in vrgli so v ogenj neko družino z osmimi otroki. Samo dva otroka sta se rešila, ki nista bila tedaj doma. V Devnicah je padlo devet vaščanov, poleg tega pa je bilo ubitih 100 partizanov.

Dne 21. marca 1945 sem zvedela, da bo hajka na partizane in sem se šla takoj skrit v Mladu vrh. Silno je pokalo; vseposvods ogenj, švabi pa so upli in divjali. Čez štiri dni sem se vrnila domov, toda so me prijeli in le malo je manjkalo, da me niso ustrelili. Silno so me tepili in bičali kot Kristusa. Tedaj so tepli nekega moža toliko časa, da je umrl. Na stotine so jih nečloveško mučili in v našem odboru jih je 60 mrtvih, v Javorjih pa 11." Tako mi piše moja nečakinja. Poslala mi je tudi pesmico, ki jo je zložila v spomin na njenega pokojnega brata Mirka Petermelja. Mirko je bil eden izmed 50 mučnikov, katere so najprej silno mučili, nato pa so jih ustrelili v Škofji Loki.

Rosa Hribar.

O RAZMERAH
V NOVI JUGOSLAVIJI

Ambridge, Pa. — Že precej časa je poteklo od tedaj, ko so bila priobčena v Prosveti pisma od mojega brata in sestre. Moji sestri Tini Zagorc, stanujoča v Smolenji vasi pri Novem mestu, poprej Tina Florjačić iz Št. Petra pri Novem mestu, sem stavila več vprašanj glede razmer v stari domovini, na katere mi je obširno odgovorila v dolgih pismih.

Med drugim sem jo vprašala glede Titove vlade. Odgovorila je: "Vlada je taka kot smo si jo želeli. Imamo zaupanje v njo in počasi se bo vse izboljšalo. Marsikje je že napeljana elektrika, za kar se prejšnji vladarji niso zmenili. Mi ne maramo kralja in prejšnje farške vlade. V cerkev tudi ne branimo nikomur — kdor hoče iti, lahko gre, mi, ki smo toliko prestali, pa tako in tako ne gremo več. Kakojim moreš kaj verjeti, ko so bili vendar glavni izdajalci in krvniki! Samo pomisli, škof Rožman je bil lopov in kriv na tisoče nedolžnih žrtev in umorov, a danes se skriva za papežovo suknjo. Ako se kdaj povrne, bo že dobil zaslužen kazni, kakor je bo tudi njegov pomočnik Rupnik, kogar imajo zaprtega v Ljubljani.

Tisti, ki so bili pošteni, so še danes med nami. Vsaka fara ima še svojega duhovnika. Vprašam Te, kaj vendar mislijo naši Slovenci v Ameriki, da pošiljajo denar v domovino za farško fronto? Ali še ni zadosti prelite krvi? Ali bi radi zopet vojno? Saj se še rane niso zacelile! Prihodnjo vojno bo skoval

la duhovščina, ki slepi novo narod. Oni imajo vso pravo da se vozijo z aeroplani v zate pa ni bilo prostora, moralna doma sedeti. Filme ne igrajo samo ruske, ampak di ameriške in angleške ter gih dežel, katere niso naše vražnice.

Volili smo prostovoljce brez vsakega prigovarjanja, litve so izpadle 95 odstotkov. Tita in Osvobodilne fronte, še gleslo je dol s kapitalizmom. Zemljo naj ima tisti, ki jo deluje! Kdaj pa boste v Ameriki rekli dol s kapitalizmom, kapitalističnimi troti, ki živ vaših žuljev?"

Tako piše moja sestra Vprašala sem jo tudi, ako je snica, da so bili ubiti trije riski letalci v Št. Petru pri vsem mestu, v mojem rojst kraju. Piše, da je resnica in leži blizu mrtvašnice. "V la sem jih kako so poskakali avijona nad Štranberkom. 19. marca 1944. Eden je p v Harinji vasi na drevo in ga Nemci dol dobili. Ime znak na prsih in se je pisal fenson." Dalje sestra piše, bi slučajno zvedela za ne starejša, naj jim povem, da lepo kinčajo grob s svečami licami. "Dva sta bila v joni popolnoma sežgana. tri so pokopali Nemci in postavili lesene kiže za napise. Hier ruhen 2 Nord Amerikanische Pilot Steffen Abgeschossen 3/19/1944."

Ustanovile smo tudi antistično žensko zvezo. Zboru ob večerih, ker podnevi smo več zaposlene. Vidiš, prišli do tega, kar je naš oče govoril, da je poizval, da je treba klerikalno stranko in vzpajal ljudi za socialno demokratsko delavsko stranko, toda o enkrat res kaj ukrenem kmeti in delavci. Da, za pa in škofo molijo, za kmet vse živi, pa nobeden ne našega očeta bi danes bolj trebovali kot kdaj prej."

To so besede moje sestre. snica je, da je naš oče videl leč naprej, a ljudje so se smejali in rekli, da je s hčem v zvezi, zato bo "fe man". V našo hišo so zahsamo napredni časopisi, ko bili Rodoljub, Slovenski na Kmetovalce, Dolenjske na in včasih tudi Rdeči prapor, di naše naprednosti so nas l je grdo gledali.

Moj brat pa mi je pisal, imajo sedaj dovolj živil in kruha, dočim nam tukaj manjkaje raznih potreb Najbogatejša dežela na svetu živimo v pomanjkanju radi blakarjev in špekulantov, sebo so se razmere poslabšale odkar je prišel zahajati Ho v Belo hišo. Ameriški delaga in plačuje visoke da Angleži pa imajo vsega na polago. Enkrat mora biti temu, konec. Z vsi reakcij bilo treba enkrat za vselej lji to počistiti, posebno pa ljoovrom in Churchillom!"

Mary Rosenberg

IŠČE BRATA

Cleveland, O. — Podpis Mary Bezek, poprej Bertosa rada izvedela za brata Ant Hrenovca, doma iz Podgraja Ilirski Bistrici. Pred šestimi leti se je nahajal v Forest City. Ako bi kdo vedel zanj, ga sim, da mi piše, ako pa bi čital te vrstice, se naj zglašil po naslov 15938 Whitcomb Cleveland, O. Mary Bezek

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveda vsako oglašanje kakršnega srečkanja v listih, prosimo donalce, ki oglašajo svoje splošne društev ali drugih niziacij, ali pa kako drugo ali za zbiranje denarja, naj v svo poročilih ne omenjajo srečkanja, kakor tudi ne kar ali tombulskih zabav, ako je nje določena vzpostava. Po uprava zahteva od nas, da vse tako oglašanje in lista, simo, držite se tega.

"Home, sweet home..." Veterani in drugi demonstrirajo v New Jersey Cityju proti svianju renta za 10%, kar je dovolila državna legislatura pred vzpostavitvijo okolišne OPA. Rent je edina stvar, ki je ostala pod efektivno kontrolo.

Sadovi bigotstva in slabe vzgoje

"Štirje zamorci linčani v Georgiji" ... "Heirens bo priznal umore" ... Sledilo je še nekaj vesti o drugih zločinih. Vse to v eni številki meščanskega dnevnika. Najbolj prominentni novice sta bili tistega dne o linčanju zamorcev in o Heirensu. William Heirens, 17-letni študent in "rojen" kriminallec velikega kalibra je sploh že nekaj tednov glavni "gost" čikaških dnevnikov. V javnosti nastopa dan za dnem pod velikimi naslovi.

Človek se zamisli o takih vesteh. Dežela je res ogromna, med 140 milijoni prebivalstva tudi mnogo navadnih kriminalcev, še več pa izrodov bolne človeške dušbe in slabe vzgoje. Oboje gre skupaj. Današnja "krščanska" družba je sploh polna kriminalstva na debelo in drobno. Kriminalstva na drobno krščanski svet obsoja in kaznuje, kriminalstva na debelo, kot na primer vojno, pa sankcionira in jih odeva v patriotizem. Ni čudno, če je med ljudstvom toliko "split personality": ljudi z dvema obrazoma in dvojnimi egom, kajti vsa današnja civilizacija je ena sama velika "split personality", in sicer ne samo z dvema, pač pa z mnogimi obrazi, povsem podobna morški pošasti hidri.

Iz tega ne sledi, da si želimo kakšne totalitarske družbe, z enim samim totalitarnim obrazom ali totalitarnsko moraljo. Nič takega. Vendar pa si želimo toliko zdrave človeške dušbe, v kateri ne bo prostora za linčarsko moraljo, v kateri bo človek spoštoval človeka, kdor bo tega vreden, brez razlike na raso ali polt, v kateri bo vojna in vse priprave za vojno tabu, v kateri bo človek toliko dorasel, da ne bo šel v cerkev zato, da se olajša svojih grehov, ko pride ven, jih bo pa zopet delal. Potem pa mu bo vse "odpuščeno", ako se "spokori" — ako da za maše, za cerkev, za razne verske akcije. Čez teden bo goljufal, kradel, lahko ropal in moril, v nedeljo se bo pa zatekel k bibliji ali k maši, odprl svojo denarnico in vse bo dobro. Družba, ki sloni na taki moralni, na takem "krščanstvu", je bolna do neozdravljivosti.

Linčanje štirih zamorcev v Georgiji je direktna posledica in sad te vrste "civilizacije". Kot smo že zadnjič pisali, so v Georgiji nedavno imeli primarne volitve, oziroma kampanjo, v kateri je bivši in bodoči governor Talmadge kot ognjenik bruhal iz sebe rasno bigotstvo in zastupil ignorantne belopoltece s sovraštvom proti zamorcem. Sadovi te strupene propagande so se pokazali v tem linčanju. Ta zločin so izvršili ljudje, ki ne poznajo drugega kot biblijo; in sicer ne poznajo te knjige kot zbirke starodavne folkloze, marveč kot nekaj svetega, nekaj kar naj velja kot vodnik življenja in vir vsega znanja v dvajsetem stoletju! V deželi je, žal, te vrste "kultura" zelo razširjena, posebno pa v tako zvanem "biblijskem pasu" na jugu, kjer je rasno bigotstvo tudi najbolj razširjeno. Te vrste "kulturo" širijo predvsem kukluksklanovci, ki so nedvomno izvršili tudi ta linčarski zločin.

Značilno pri tem je, da so državne oblasti, kakor tudi zvezna tajna policija, na vsej črti naleteli na neprodilno steno molka. Ko pišemo te vrstice, državna in zvezna policija še ni mogla izslediti nobenega izmed 20 do 30 linčarjev. Ljudje v tistih krajih sploh — "nič ne vedo". Pravijo, da je temu največ vzrok bojazen pred linčarji, kar je lahko mogoče. Na drugi strani je pa tudi možnost, da izvira ta molčečnost iz nepisanega zakona pristavev "bele nadvlade", katero propagira Talmadge in vsi klanovci.

Manjšina si v kongresu že precej let prizadeva za sprejetje zveznega zakona proti linčanju. Toda do zdaj so bili vsi poskusi odbiti, bodisi v odeskih, ki jih kontrolirajo burbonci z juga in severa, ali pa s filibustrom ali obstrukcijo. Po tem zakonu bi bil vsak okraj, kjer pride do linčanja, kaznovan z denarno globo. Po mnenju mnogih bi to odpravilo linčanje. Potrebna bi bila seveda predvsem dobra vzgoja, kar pa je počasen proces.

William Heirens pa je drugačen tip, produkt drugačnih razmer. Je sin katoliških staršev, ki so mu skušali dati čim bolj strogo versko vzgojo. Intelktualno je zelo razvit, moralno popolnoma pokvarjen. V kriminalno se je začel razvijati že v zgodnji mladosti in prišel s tatvino, ko mu je bilo devet let. Dve leti pozneje je že imel opravka s policijo in bil poslan v neko katoliško šolo-poboljševalnico. Poročila govore, da je bil dober učenec in se dobro obnašal, toda poboljšal se ni. Vera in vsi verski nauki so mu služili le kot ščit za svoje kriminalnosti. Pridno je hodil v šolo in cerkev, v prostih urah pa se posvečal — tatvini, ropom in umorom.

Po svoji lastni izpovedi je to delal bolj za "thrill" ali naslado kot pa radi denarja. Na vesti ima okrog 130 ropov, manjših in večjih, in vsaj tri umore od lanske pomladi. Najprvo je umoril neko žensko srednjih let v njenem stanovanju, lanske jesen neko vojačico v hotelu, v noči 6. jan. pa je ugrabil šestletno Deganov hčerko, jo sadistično raztelesil in kose njenega telesa zmetal v odvodne kanale. Pred nekaj tedni je bil prijet pri nekem hišnem ropu in tako je prišla na dan sva njegova kriminalna kariera.

Za psihologe bo ta mladi kriminallec gotovo izredno zanimiv slučaj. Vprašanje je, kaj je vplivalo nanj, da se je že v otroških letih oprijel zločinstva in v njem našel naslado. Vzgoja je tukaj gotovo igrala zelo veliko vlogo — vzgoja doma in izven doma.

Bojimo se, da današnja družba vzgaja celo vrsto Heirensov in Caponijev in Talmadgov. O mladinski delikvenci ali prestopkih je zadnja leta sploh veliko pritožb in razprav. Pravijo, da je za te prestopke največ kriva vojna, ki je razuzdala mladino. Mnogo je gotovo kriv tudi kriminalski šundromanizem, ki ga otroci silijo po radiu ali vidijo v "movies". Mnogo so krive tudi neprimerne igrice — puške in samokresi, s katerimi se otroci igrajo "bandite" in "vojake". Za mladino v neznih letih je posebno zadnja

leta to najpriljubljenejši in sigurno najslabše vrste šport. Z igranjem "banditov" in "vojakov" se v marsikaterem otroku lahko razvije močno nagnenje do kriminalstva in militarizma.

vesti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

pešno delo obnovitvenih zadrug celjskem okrožju

Na Kozjanskem območju, da čimprej obnovijo domove. Ker Nemci niso mogli uničiti stajarskih partizanov, so jih na danen red. S vseh vseh je uničenih 384 hiš. Niti eno hišo ni bilo v začetku! Niti ena hiša ni bila obnovljena. Postavili so si barake, prebivali so preme v jatah in kar naprej. Vse so si pripravili in grade nove hiše.

000 din kredita. Vrednost obnovljenih poslopij in vseh ostalih del pa je bila 800.000 dinarjev. Mnoge zadruge so že lanske leto iz svojega nagiba prekoračile vrednost kredita. Najbolj primer takne prizadevnosti je zadruga v Adlešičih, ki je naredila za 11 enot več. Zakaj so doživeli tak neuspeh v Ljubnem?

Največja napaka je bila, da so kredit razdelili med zadrugnike in jim dali gotovino v roke. Z denarjem so potem zadrugniki sami nabavljali material. Režijski stroški so bili neprimerno veliki, kot če bi zadruga nabavljala potrebno blago skupno. Isto je za najemanjem delavcev. Marsikatero delo bi lahko zadrugnik opravil sam, pa je raje najel delavca. Neuspeh s takim načinom dela je bil neizogiben.

V zgornji Savinjski dolini si ljudje premalo med seboj pomagajo. Tudi iniciativa posameznikov je majhna. To je vzrok, da nekatere zadruge v predvidenih načrtih računajo ne samo enkratno prekoračenje dobijene posojila. Zadruga v Bočni pri Mozirju ni delala in ne dela takih napak, zato je pokazala že lanske leto zelo lepe uspehe. Vrednost obnovljenih hiš je bila skoraj štirikrat večja, kot so dobili posojila. Mnogo novih rečnih streh priča o delavnosti zadrugnikov. Do jeseni bodo obnovili dve tretjini stavbe.

Zadruga v Planini na Kozjanskem je napravila še lepši načrt. Prošili so za 800.000 din posojila, nameravajo pa narediti stavbo, ki bo vredna okoli 9 milijonov dinarjev. Njihovo doseženo delo nam daje upanje, da ne bodo ostali samo pri načrtu in da bodo kljub temu, da so dobili 300.000 din manj kot so zaprosili, dosegli določeno vrednost.

Obnovitvene zadruge celjskega okrožja bodo dosegle še večje uspehe, če bodo zadruge poglabile zadrugo zavest. Vsem naj bi bile za vzgled zadruge v Planini, Bočni, Lesičnem, ki so se načrtno lotile obnove in njihovi člani kažejo veliko požrtvovalnost pri delu.

Eno leto okrožnega ljudskega gledališča v Celju

Celje.—Dne 30. maja 1945 se je v dvorani bivšega Narodnega doma na pobudo okrožne ljudske prosvete zbrala skupina celjskih gledališčnikov z namenom, da tudi na celjskem odru oživi slovensko besedo.

Kot prvi so bili uprizorjeni Borovi "Raztrganci", naša "prva ljudska igra v preprostem pomenu te besede", s katero je igralški kolektiv obnovil slovensko odrsko dejavnost v Celju. Igra, ki je po pisanih kritike igralsko uspela, je tako docela opravičila potrebo obstoja okrožnega ljudskega gledališča. S to—osemkrat odigrano igro, se je mlado gledališče prvič predstavilo tudi deželi, in sicer z gostovanji v Zalcu, Šoštanju in Rogaski Slatini, povsod z velikim uspehom.

Od tedaj, ko je na celjskem odru prvič po štirih letih suženstva zazvenela domača slovenska beseda, pa do danes je celjsko okrožno ljudsko gledališče naštediralo in uprizorilo Cankarjevega "Kralja na Betajnovi" (9 predstav), Golarjevo "Vdovo Rošlino" (12 predstav), Gogoljevega "Revizorja" (8 predstav), Cankarjeve "Hlapce" (3 predstave) in Rošev "Mokrolce" (do sedaj 3 predstave). Razen tega je okrožno gledališče ob sodelovanju mladine po enkrat izvedlo tudi dve scenski zborni recitaciji: "Slovensko pesem", venec odlomkov partizanskih pesnikov, in Aladina Lanca pesniški cikel "Živa kri" ter z manjšimi nastopi sodelovalo na 8 akademijah v mestu in na deželi.

To bi bil obračun za leto dni

obstoja celjskega okrožnega ljudskega gledališča. Nedvomno bi bili uspehi lahko večji, če ne bi okupator zapustil vseh treh celjskih gledaliških odrov v docela nerabnem stanju.

Jasno je, da v enem letu še ni mogoče gledališča dvigniti na stopnjo resnično umetniške ustanove brez izredno nadarjenih in temeljito izolanih igralcev ter brez skrajno izurjenih in preizkušenih režiserjev in dramaturgov, in končno "velike stvari zore počasi in pravi teater je velika stvar". Nesporno pa je gotovo, da so dar in težnje in vztrajnost celjskih igralcev njihovo igralsko družino močno približale stopnji, ko postane tudi celjsko okrožno ljudsko gledališče pomembno žarišče gledališke umetnosti na področju svojega okrožja.

Z medsebojno pomočjo si obnovljamo domove

Šebrelje.—Šebrelje, lepa in prijazna vasica, ki leži na 600 m visoki gorski planoti, so pred dvema letoma hitlerjevski SS oddelki skoraj popolnoma požgali. Ko so se prebivalci vasi vrnili iz internacije, so se z vso vremenoto lotili obnovitvenega dela. V 75 dnevih so postavili štiri apnenice. Zadnja dograjena apnenica je dala 700 centov apna, katerega so razdelili med vse člane obnovitvene zadruge. Pa tudi nečlanov, ki so pomoči potrebni, niso pozabili. Člani KLOO so od prostovoljnega dela odstopili 12 centov apna, tov. Pagon Franc pa je odstopil 10 centov apna vsem tistim, ki se zaradi starosti ali bolezni niso mogli udeležiti prostovoljnega dela pri apnenici.

Titov rojstni dan so praznovali z delom. Na ta dan so Šebreljanci pripeljali v Stopnik 150 centov apna in ga zamenjali za cement, ki jim bo služil za napravo strešnikov. Sklenili so, da bodo strešnike izdelovali doma in na ta način prihranili najmanj 30% stroškov.—Tudi žene in mladina so rojstni dan maršala Tita proslavili na ta način, da so očistili veliko njivo.

Dne 28. maja je bil masovni sestanek v Šebreljah, katerega so se polnoštevilno, navzlic veliki oddaljenosti in celodnevem napornem delu, udeležili številni člani OF. Na sestanku so se proučavale razne okrožnice, na podlagi katerih so postavili nove naloge za bodoče delo.

V Grapi pri Stopniku so si v borbi za našo popolno gospodarsko neodvisnost zadali naloge, da bodo čim prej postavili električno centralo. Nastavili bodo elektriko v Vovšem, na Vresnici, na Petoti in v Grapi. Na vprašanja množice, kdaj bo v teh krajih prvič zagorela elektrika, je tovariš Viktor iz Vovša izjavil: "Če ne bo posebnih ovir, bo v enem mesecu elektrika razsvetljevala vse hiše v Grapi in bližnjih vaseh."

Prebivalstvo porušene vasi se zahvaljuje ljublj. sindikalistom

Sodražica.—Šest sto članov ljubljanskih sindikalnih podjetništv je pred 14 dnevi odšlo na prostovoljno delo v požgano in porušeno Sodražico. Izvršili so vsa dela v največje zadovoljstvo Sodražanov in s tem pomagali pri obnovi domov, katere je okupator popolnoma uničil. Ob tej priliki so zastopniki sindikalnih podjetništv nakazali znesek 6000 dinarjev najbolj prizadetim družinam.

Krajevni ljudski odbor in vsi prebivalci Sodražice se najpričneje zahvaljujejo članom ljubljanskih sindikalnih podjetništv za njihovo požrtvovalnost, ki je vredna posnemanja.

KLO Sodražica.

Angleška javnost in posojilo

LONDON.—ONA — Ameriško posojilo Veliki Britaniji je podpisano in sprejeto, toda tukaj v Londonu nikdo ne pleše radi tega—mali človek iz naroda posledice posojila še dolgo ne bo čutil, najmanj še leto dni ne.

Eden uradnikov angleškega finančnega ministrstva je opisal natančni postopek, kako bodo krediti deljeni. Uvozniki blaga, ki bodo prišli v poštev, so razdeljeni v štiri skupine: Prva, ki bo imela prednost, bodo nakupovalci živeža. Toda to še ne pomeni, da bodo Angleži kar čez noč prejeli obilnejšo prehrano. Še dolgo časa bodo morali Angleži jesti po špartansko. Že danes kupuje Anglija na svetovnem tržišču toliko hrane kot je le more dobiti, a potrošiti je more le toliko kot ji ostane po izvedbi mednarodnih obveznosti. Dobiti večje množine hrane je torej vprašanje, ki ni odvisno od denarja, temveč le od tega, kje najti te dodatne količine.

Druga skupina bodo nakupovalci surovin, toda tudi krediti, ki bodo podeljeni tej skupini, ne bodo imeli nobenega vpliva na življenje povprečnega Angleža. Večina takih surovin bo predelana v blago, namenjeno za eksport.

Tretja skupina so stroji. Anglija je seveda sposobna tudi sama, da izdelava vse stroje, ki so ji potrebni. V preteklosti je bila Velika Britanija največji producent strojev, in tudi najbolj. Toda če bi hotela—Britanija da-

nes sama izdelati vse potrebne stroje in naprave, bi trajalo dolgo, predno bi njena industrija v celoti delala s polno paro.

V četrto skupino spadajo gotovi, to je konzumni izdelki. Anglija je ravnokar povišala za dvajset odstotkov uvozno kvoto za konzumne izdelke, in sicer v glavnem v svrhu obnovitve trgovskih odnosov iz predvojne dobe z različnimi deželami. Po izjavi uradnega finančnega ministrstva ni pričakovati, da bo ameriško posojilo omogočilo vladi, da to kvoto resno zviša v doglednem času.

Kolikor sem mogel izvedeti, tudi ni pričakovati, da bo Anglija uvažala iz Amerike znatne količine stavbenega materiala ali pa tekstilnih proizvodov. Na noben način pa Anglija ne bo kupovala nepotrebnih prijetnosti, katerih cilj je le, da se ljudem olajša življenje.

Verjetno pa je, da bo ameriško posojilo rešilo angleške davkoplačevalce težkih novih davkov.

Kmetijska zadruga v Bukoviku

Kmetijska delovna zadruga v Bukoviku se je obvezala, da bo zgradila 1040 m proge Brečko-Banoviči. Zadrugarji so takoj začeli z delom, ki bo na tem odseku po njihovi zaslugi hitro končano. Poleg tega je dala zadruga na razpolago državi 10 delavcev za popravilo cest. Skupno so naredili 583 prostovoljnih dni in jeseni bodo obdelali za 10 odstotkov več zemlje, kakor določa načrt.

PREZGODNJA OBJAVA POGODBE Z ITALIJO

Napisal Donald Bell

Nepričakovana in prezgodnja je bila objava načrta za mirovne pogoje z Italijo — diplomatični krogi v Parizu so bili vsi osupli in neprijetno presenečeni. Danes je še težko reči, kakšen bo vpliv te objave na potek mirovne konference, toda pazljivo proučevanje vseh okoliščin nam bo vendar mnogo povedalo.

Na prvi pogled bi vsakdo mislil, da se je objavi, najbolj upirala Moskva, toda to naziranje je pomotno—najbolj neprijetna je objava Angležem, ki so se tudi najbolj doledno protivili vsaki publikaciji pogojev.

Ameriški zunanji minister Byrnes pa je bil celo predložil, da naj se sploh opusti vse, kar spominja na takozvano tajno diplomacijo ter da naj vsi položijo svoje karte na mizo. Amerika ima torej v tej zadevi najmanj obžalovati.

Načrt pogodbe sam na sebi je soliden. Malo je podrobnosti, ki bodo prepuščene malim državam, da jih dopolnijo. Nikdo, niti Italija, niti male države, ne bodo mogle spreminiti bistvenih določb tega dokumenta. Ako bi italijanska vlada sklenila, da pogodbe ne bo podpisala, ji to tudi ne bo mnogo pomagalo, kajti možnost tega je predvidena v

točki 78, ki pravi, da bodo pogodbo ratificirali zavezniki in tudi Italija.

Videti je torej, kot da bo pogodba odvisna od ratifikacije malih držav in Italije. Toda temu ni tako, kajti isti člen načrta pravi dalje, da stopi pogodba v veljavo takoj, ko jo podpišejo in ratificirajo Francija, Anglija, Rusija in Amerika. To se pravi, da bi v slučaju odpora Italije pogodba vseeno postala veljavna, ter da bi jo štiri velike izvedle brez italijanskega pristanka, dokler se ne bo našla taka italijanska vlada, da bi pogodbo podpisala.

Prepričan sem, da si je le na naslednji način mogoče raztolmačiti odpor Angležev, da so pogodbo objavili prej, predno je končno veljavno odobrena. Iz Pariza, kjer so se bili sestali zunanji ministri štirih velesil, je bilo čuti vesti, ko da ma dobiti Italija jako ugodne in skoro prijateljske mirovne pogoje. Toda zdaj je jasno, da tudi zahodne velesile Italiji niso prizanašale.

Sovjetska unija je zahtevala 100 milijonov dolarjev reparacij. Ta znesek bo plačan v teku 7 let, a bo manj neznosno breme, ker bodo Rusi dobavljali Italiji različne surovine. Mnoge finančne zahteve zahodnih za-

"Večerja v Beli hiši"

Dne 13. januarja 1942 sta Louis in Stella Adamič večerjala v Beli hiši s predsednikom Rooseveltom in njegovo soprogo ter premierjem Churchillom. Bela hiša je bila tedaj osrednja točka največje krize sveta, na katero so se opirale najboljše težnje stotine milijonov ljudi.

Rooseveltove je zanimala Adamičeva knjiga "Two-Way Passage", ki je izšla oktobra 1941. Zahtevala sta, da jo čita i Churchill, a sta ga že naprej opozorila, da mu gotovi deli ne bodo všeč. "Odpira pogled," je dejal FDR, "res odpira pogled"—na povojni svet, na mir.

Da zabije v Churchillovo trdovratno torijsko bučo točko ali dve o Ameriki, je FDR zaključil porabiči Adamiča in njegove knjige. Posledica je bil posebno izreden večer, poln veselih šaljev in trenutkov ter skrajno resnih nadglasov, katerih važnost se še le sedaj lahko polno ocenja.

Vojaški položaj v Evropi, Severni Afriki ter na Pacifiku je bil brez vsakega pretiranja skrajno nevaren, toda zdelo se je, da sedi FDR vrh sveta. Besede, polne hudomušnosti so mu drdale miljo na minuto in ščepale Churchilla, ki je v slabem humorju vračal mlo za drago. Ozaže je pokalo od napetosti, od samo po sebi umljivih mednarodnih potežkoč.

Louis Adamič in njegova soproga sta bila uverjena, da zna "prijateljstvo" med Rooseveltom in Churchillom postati glavne zgodovinske važnosti in sta napravila skrbne zapiske vsake Rooseveltove in Churchillove besede, izraza in kretnje; ravno tako glede drugih gostov, obednega sporeda, o Fall, o tankočutnosti ozračja Bele hiše, izvirajoče iz Rooseveltove telesne nesposobnosti in vojne—o mnogih rečeh, o katerih se ni moglo govoriti med vojno ali v Rooseveltovi življenjski dobi.

Sedaj pa je Louis Adamič napisal "Dinner at the White House", morda svojo najboljšo, najvažnejšo knjigo. Prvih osem poglavij bo povzročilo precej

veznikov so za italijansko gospodarstvo mnogo bolj neznosne—tako na primer določba, da mora Italija sama plačati vse zavezniške rekvizicije na italijanskem ozemlju ter da mora sama prevzeti odgovornost za vse bankovce, katere so zavezniki natisnili in spravili v promet.

Radi tega si je prizadevala propaganda, da osredotoči pozornost Italijanov na jugoslovanske zahteve v Trstu in Julijski Krajini in na dejstvo, da je Rusija te zahteve podpirala. Toda ko bodo Italijani čitali pozorno vse določbe mirovne pogodbe, bodo sprevideli, da so teritorialne, gospodarske in druge zahteve zahodnih zaveznikov, Britanije, Francije, Grčije in Kijne presenetljivo trde.

Pogoji so trki kot oni, katere so morali, ali bodo morali sprejeti nemški balkanski sateliti. Nekatere britanske zahteve so še v zraku. Odločitev še ni padla v zadevi italijanskih kablov in potniške in trgovske aviacije. Nekateri dodatki pogodbe, katerih svet štirih velesil še ni odobril, bi izročili Angležem mnogo gospodarskih privilegijev in ugodnosti.

Ako bi načrt ne bil objavljen, bi imeli Angleži najbrže več izgovorov na to, da dosežejo, kar hočejo, in v tem slučaju bi bila Italija postala gospodarsko popolnoma odvisna od njih. Amerika pa nima nobenega interesa na tem, da postane Italija gospodarsko preveč odvisna od Anglije, ker bi to utegnilo škodovati ameriški trgovini.

Čisto mogoče je, da je Amerika ljubla, da začne Italijani razmišljati tudi o onih delih pogodbe, ki so bili do zdaj še neznani. Ako načrt ne bi bil objavljen, bi bili Italijani tudi nadalje razmišljali izključno o tržaskem vprašanju in se pritoževali nad mejo z Jugoslavijo.—ONA.

DOPIŠNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveti ali v glavni urad SNPJ, ne pozabite v naslovu napisati pošte številke 23 za besedo "Chicago". Na kuverti vselej zapišite: Chicago 23, Ill. To bo olajšalo delo na žilski pošti, nam pa po pošti dostavljanje pošte.

hahljanja in smeja; zadnjih šest pa vključuje kratek pregled do sedaj še malo razumevanih vojnih razvojev, katere pisatelj deloma pripisuje nesrečnemu odnosu med Rooseveltom in Churchillom in ki se je raztegnil v povojno dobo in so del sedanjega nagibanja v tretjo svetovno vojno.

"Večerja v Beli hiši" predstavlja dramatičen pogled od blizu na personalno in suprapersonalno medigro med Rooseveltom in Churchillom. Vključuje izklesano sliko obeh mož in Eleanor Rooseveltove, katere zgodovinska vloga ne zna biti manjša od soprogove. Podaja tragi-komičen pogled na izvor ideje Združenih narodov. Razpravlja o takih vprašanjih kot: Ali je FDR kdaj imel priliko preprečiti Churchillove trdovratne imperialistične namene in razviti tako ameriško zunanjo politiko, katere glavni cilj bi bil svetovni mir in ne ohranitev britanskega imperija s tveganjem vojne z Rusijo? Ali je Churchill presleplil Roosevelta, izkoriščajoč predsednikovo pešanje?

Ali je neuspeh Rooseveltove mednarodne politike (kot izglela 1946) deloma zakrivila ožja kolaboracija in nasveti Hopkinsa, Barucha, Leahya? Napačno mišljenje, da je Amerika anglosaksonska dežela? Pomanjkanje v ameriškem ljudstvu politične kristalizacije, na katero je Churchill računel že od početka in katero je še nadalje izkoriščal po smrti svojega "prijatelja"?

Kakšno vlogo je pri vsem igrala Eleanor Roosevelt? Cordell Hull? Wendell Willkie?

Je li bil FDR velik mož? Ali je bil res pravi demokratični vodja ali le "plemič" iz Hyde Parka? Zrtev svojega lastnega stalnega značaja? Ali žrtve Churchillovega argumenta: Ali to, ali pa—da je namreč na svetu v splošnem srednja pot nemogoča, valed tega je Amerika morala ali podpirati britski imperij ali pa tvegati razgrajenje komunizma?

Kdaj je pričelo Rooseveltovo zdravje pešati? Zakaj je bil prikljen kandidirati za četrty termin? Ali se naj njegova odobritev Trumanu za podpredsednika pripisuje temu hiranju?

Ali je FDR zložil vsa jajca v kosarico Združenih narodov z namenom, da porazi Churchillove imperialistične namene s tem, da ustanovi močno mednarodno organizacijo? Če bi živel še nekaj časa, bi se li Združeni narodi že od začetka bolje razgibal?

V enem poglavju je proti koncu knjige Adamič privrkat razodene pripoved o svoji borbi, ki jo je vodil v Washingtonu v letih 1942-44 proti islam, ki jih je zastopal Churchill in njegovih 26.000 britskih agentov, ki poslujejo v Ameriki; ki jih je zastopal Fotić in drugi reaktorjari. Tukaj Adamič predloži korespondenco, ki jo je imel z Rooseveltom.

Zadnje poglavje "Večerje v Beli hiši" je grafična slika tekočih domačih in mednarodnih zadreg ter naštevane korakov, ki jih mi Amerikanci, vključivši jugoslovanske Amerikance, moramo podvesti, da se svet s tretnjo svetovno vojno ne uniči. Adamič priporoča program, ki bi ga vsak razmotrivati, skušal zboljšati, pomagati ga spraviti v akcijo.

S svojo ponavadi globoko odkritostnostjo je Adamič spisal čisto primerno, znamenito knjigo, ki bo sigurno vplivala na naše politično mišljenje v težkih letih, ki so pred nami.

Knjiga izide 28. avgusta v izdaji Harper & Brothers in bo napredje v vseh knjigarnah v Ameriki. (\$2.50)

Avtografirani iztisi se dobe naravnost od pisatelja (L. Adamič, Milford, N. J.). Tajništvo SANSa knjigo zelo priporoča, kajti imajo v ozadju zgodovinsko važne epizode, ki jih naš častni predsednik javno razodeva, je bilo prirojeno vse važno SANSovo delo v dotični dobi.—SANS.

V Hartfordu, Conn., je bilo ustavljeno vse delo po vseh tovarnah, ko so delavci priredili demonstracije v znak solidarnosti s člani elektrarske unije CIO, ki so na stavki že skoraj pet mesecev. Člani unije strojnikov pa dva meseca.

MRTVA SRCA

Povest
SPISAL DR. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

Ponudil mi ga je in zdihnil: 'Morda se boste včasih spominjali mene?' Vzela sem ga; obledel mu je bil obraz, da se mi je zelo, zelo smilil. Čudna bolelost mi je prešinila dušo. 'Ali se ne boste poslovali pri drugih?' sem vprašala tesno. 'Čemu tudi?' je odgovoril lahno, 'če mi vi, kontesa, podate še enkrat roko, potem je vse dobro!' — 'Zbogom, gospod Gregor!'

Zopet se je pazno ozrl na vse strani in mi potem vroče poljubil roko, da se mi je popolnoma zmedla mlada glava. 'Z Bogom, kontesa, čemu naj se poslovalim pri drugih? Morda se boste včasih spominjali mene!'

Še sedaj ga vidim, kako je s solznimi očmi počasi odhajal po stopnicah navzdol. Spodaj pri izhodu se je obrnil še enkrat za mano; jaz pa sem v tistem hipu pritisnila rdeči cvet na ustna in pri srcu mi je bilo tako bridko, da bi se bila najrajša zjokala. 'Hvala kontesa!' je dejal še, potem pa mi je za vedno izginil iz pogleda.

Moj Bog, bili smo še vsi otroci tedaj in gospod Gregor je imel morda komaj osemnajst let; ali nosil se je, kakor ste videli, resno in moško. Ze tedaj je vedel, da ločijo naju visoke, neprestopne stene. Prosil je samo, da bi se ga morda spominjala časih. Pa sem ga hitro pozabila! Vidite, gospod Lesovej, to je bila prva ljubezen moja, hi! hi!

Pristavila je še: 'Bog ve, če še živi gospod Gregor? Ni mogoče skoraj! Nikdar nisem čula pozneje o njem. Morda ste ga poznali?'

'Po vaših besedah, svetlost, sodim, da je bil to stari oče moj Gregor Lesovej, ki je bil sin Huberta Lesovej. Le ta pa je v tistih časih gospodaril na Nižavi. Dolgo je tega, kar je umrl Gregor Lesovej!'

'Vidite,' odgovori kneginja živahno, 'saj sem vedela, da sem že čula nekdanje vaše ime Lesovej, da Gregor Lesovej! Torej je tudi mrtev? Seve, seve, od tedaj je sedaj več nego pol stoletja in v zemljo moramo vsi! Ali to vas dolgočasni, otročki, to vas dolgočasni! Umejete li peti, gospod Lesovej?'

'Za silo.'

'To je krasno, to je krasno!' se razradosti kneginja. 'Pri nas v Ogrski poje ljudstvo svoje pesmi, ki ti krijejo dušo, če jih čuješ v večernem mraku. Ali vaše ljudstvo tu okrog kaj poje?'

'Poje, svetlost!'

'Kako? Ali nemški?'

'Slovenski!'

'Kaj je to?'

'Jezik, ki ga rod tu govori.'

'Moj Bog, ali to ljudstvo tudi govori svoj jezik?'

Kontesa, ki je od strani z veliko radostjo opazovala, kako je kneginja zgovorna z novim gostom, se je oglasila tedaj: 'Gospod Lesovej, tu imate še tesnejše stališče, kakor meni nasproti! Le dalje ga izprašuj, mama!'

'Bi vas li utrudilo, če mi zapojete narodno pesem, tu pri vas v navadi? Močno sem radovedna!'

Pri tem mu je kneginja posegla po roki, da bi prošnjo svojo s tem še bolj podprla. Skoraj se je hotel braniti; prosil je tudi grof Anton

in ko je končno še kontesa obljubila, da ga hoče spremljevati na klavirju, mu ni ostajalo drugega nego vdati se. Grofica je hitela h klavirju ter ga pričela prebirati, da so strune moglo zapele. Bogomir je pel s tresočim glasom in nikakor ne pravilno. Zapel je o 'Zagorskih zvonovih', znano melodijo, ki je navzlic preprostosti svoji podobna žarku krvi, ki peče iz umirajočega srca! Radovedno je poslušala kneginja. Ko je končal, mu je dajala pohvalo aristokratska družba in kneginja sama mu je gorko stiskala roko. Zopet so sedli k oknu tik kneginje.

'Čudno,' je izpregovorila, 'da se povsod po širni zemlji v ljudskih napevih izraža globoka žalost. Če jih poslušam, se ti zdi, kakor bi čul peroti večne smrti, s katerimi veje neprestano nad človeškimi rodovi!'

'Kdo bo vedno o smrti govoril!' se oglasi grof Anton. 'Povej nam še kaj, kako je bilo nekdanj, mama!'

'Res, res, povej nam še kaj,' dostavi grofica. 'Saj imaš pri gospodu Lesoveju še nekaj dolga, ker je ravnokar ustregel tvoji želji!'

'Kaj vam hočem povedati?' vpraša kneginja, 'spomin moj je knjiga, v kateri je ljubi Bog vse prečrtal, vse izbrisal!'

'Povej nam kaj o vojvodinji Korneliji Amaliji!' prosil kontesa.

'O Korneliji Amaliji!' Takoj se je starki razjasnil obraz. 'Ali vam še nisem pravila o Korneliji Amaliji?'

'Ne še, vsaj vsega mama še nisi povedala!' se oglasita grof in njegova hči. Dasi sta že vse obilokrat čula, vendar nista hotela kneginji kaliti veselja, ki je s spomini na čase preteklosti, kakor je pri starih ljudeh navada, si rada sladi la pikro sedanost sive starosti.

'Torej vam še nisem pravila o njej!' se začudi kneginja. 'Poslušajte torej, da boste vedeli, kako posvetni blek in posvetna moč ne daje sreče, ki je dar vesoljnega Boga! Po milosti veličastnega, sedaj v Bogu počivajočega Friderika Avgusta sem bila poklicana na dvor k cesarski visokosti, vojvodinji Korneliji Amaliji, blagega spomina. Vzorno bitje je bila ta hči visokega vladarja; v prsih pa je nosila vroče srce, ki ji je pozneje rodilo toliko gorja! S prečudno ljubeznijo sem se je oklenila; ali ona mu je tudi ljubila in v trenutkih, ko ni čulo drugo človeško uho, me je osrečila z dovoljenjem, da sem jo smela tikati kakor prijateljico. Moj Bog, kaj takega se sme pripovedovati sedaj, ko so davno že vsi pomrli, ki so z mano gledali tiste dni!'

Nekaj časa je molčala. Potem pa je pozabila na družbo in sama v sebi je začela govoriti: 'Mrtvo je njegovo veličanstvo, Friderik Avgust; mrtva cesarica mati Leonora in mrtva si tudi ti, Kornelija Amalija! Nad zvezdami kraljuje sedaj in se oziraj na revno zemljo, kjer si morala, dasi si se rodila med najvišjimi, pretočiti toliko solz, prenositi toliko srce morečih bolestin!'

Predramila se je zopet. 'O čem sem vam že pravila, preljubi otročki?' je vprašala mehko. 'O vojvodinji Korneliji Amaliji,' odgovori kontesa rahlo.

(Dalje prihodnjilj)

čudila Marjuta, ko mi je prišla zganja. 'Ali si bolan?' 'Nič ni, mati,' sem se ji skušal nasmehovati, pa ne vem, koliko se mi je posrečilo. 'Samo v železcu me malo črviči, zato pa prinesite še eno merico, da mi bo bolje.'

'Tri osminke zganja sem takrat spil, tistega zelenega, ki ga delajo iz spirita, geruš smo mu rekli, pa verjam, da se mi ni prav nič poznalo. Potem sem še peljal klade na žago in ko jih je Tone hvalil, sem zapeljal voz domov.'

Doma ni bilo nikogar na dvorišču. Potrkal sem s bičevnikom na okno in kmalu je prišel oče na prag.

'Poklič' Jožeta,' sem rekel, 'da bo izpregel konje in jih napojil ter nakrmil.'

Očetu se je zdel sumljiv moj blede obraz. 'Ali si pijan, ali kaj,' je zagodrnjal.

'Jožeta poklič,' sem rekel. 'Moja pijanost te pa nič ne briga.'

Potem je šel sam izpregat konje. Gnal jih je v hlev in jim vrgel sena. Ko je prišel ven, sem rekel: 'No, zdaj pa le poklič' Jožeta, da me zaneseta v hišo.'

'Kakopak, še nosil te bom,' je rekel. Še vedno je mislil, da sem pijan. No, Jožeta pa je le poklical. Ko sta me zagrabila, pa sem zakričal: 'Hudiča, le polahko, noga me prekleto boli.' Šele takrat se je oče zavedel, kaj mi prav za prav je.

Da, bolečin sem vaju, vaju, je zamlajeno ponavljal in v mislih iskal nit prve povesti, pa se ni mogel takoj spomniti, kje je nehal pripovedovati. Tudi mi smo že skoraj pozabili, kaj je prej pripovedoval.

'Vaju sem bolečin,' je še enkrat ponovil. 'Toda takrat, ko mi je doktor v roki iskal živec, sem bil ves moker od potu. To je bilo huje od takrat, ko so mi v bolnišnici nategovali nogo. A zastokal nisem niti enkrat, samo z zobmi sem zaskripal, kadar je bilo le prehudu. Šest tednov so mi celili rano in potem so me poslali nazaj v četo. Z mrtvo roko. Kroglja mi je prestrelila živec. Tisti dan mi je bilo huje kot takrat, ko so me prinesli v bolnišnico, in je doktor s tistimi železnimi predmeti brskal po rani. Telesno bolečino laže prenašam, kot pa če te grebe v duši: pohabljenec si, samo eno roko imaš. Takrat je bilo v četi že prekleto tesno. Vsak dan smo bili lahko napadeni in premikali smo se vsak teden. 'Za puško, nahrbtnik in za vse drugo je ena sama roka premalo.'

Pomolčal je, potem pa se je glasno zasmel. 'No, pa le tudi z eno roko shajam. Ali sem kaj slabši od vas? In ko mine vojna, mi bodo zvezali živec in roka bo zopet dobra. Eh, še bom oral in vozil klade iz gozda.'

Deset in desetak nam je to povedal. 'Ko mine vojna, mi bodo zvezali živec in roka bo zopet dobra. Na zunaj ga je bil sam smeh, te če si ga pozorno pogledal v oči, se ti je zdelo, da si opazil v njegovem pogledu senco rahlega dvoma, kakor bi ne verjel samemu sebi.'

Kake tri mesece po tistem srečanju me je obiskal na domu. 'Ti, oženil se bom,' je kar takoj planilo iz njega, in se je po svoji stari navadi smejal, da nisem vedel, ali se norčuje ali misli resno.

'Oženil?' sem se začudil nenadni novici. Še bolj me je začudila njegova civilna obleka. Zdelo se mi je, da je uganil moj vprašujoči pogled. 'Zdaj nisem več v vojski,' je dejal. 'Zdaj sem v gozdarskem tečaju. Ko ga dovršim, bom za legarja. Tako bom prišel zopet v gozd. Vem, da mi zavidam mojo srečo.'

'In oženil se boš, si rekel?' 'Da, oženil se bom. Dekle je še precej premožno. Hišo ima, nekaj njiv, senožit in gozd. In mlada je še. In nič grbasta, ni ti kruljeva. Prav čedno dekle.'

Napeto me je opazoval, kaj bom rekel.

'Mlada in čedna, ni čudno, da ti je zmešala glavo. No, pri voščim ti jo, ker si tudi ti mlad. Toda, ne vem, čemu se poteguješ za njive in senožit, ko ne boš mogel delati?'

Malce se mu je zmračilo čelo, pa je bil takoj spet v smehu. 'Bo pa ona delala, saj je mlada.'

Za nekaj trenutkov sva oba

umolknila. Potem je pa zopet on prekinil molk. 'Rikota kurirja iz tretje čete, se spominjaš?' je vprašal.

Pritrdil sem mu.

'Vidiš, on je imel pokvarjeno roko že od mladih let. Po prvi vojni so se otoci igrali z orožjem, pa mu je odtrgalo dlan. No, pa se je pozneje navadil, da je z eno roko opravljal vsa dela. Kosil je, grabil, kopal ... Zadnjič pa sem tudi jaz poskušal, da bi z eno roko kosil. Sprva sem bil neroden kot otrok, ki se uči hoditi. Zdaj pa mi že malo gre.'

Zopet je umolknil. In potem je rekel z glasom, kakršnega nisem bil pri njem vajen: 'Veš, jaz brez kmečkega dela in brez gozda ne morem pa ne morem.'

In kakor bi ga bilo sram tega svojega priznanja, je takoj prekinil pogovor drugam.

'Šla bi nekam na kozarec vina. Ob vinu je tako prijetno obujati spomine. Ali še veš, kako smo pili o božiču leta dva in štiridesetega, ko smo belim zaplenili poln sod vina. Mislili so, da ga bodo pili oni v Št. Joštu, pa smo ga pili mi.'

In zopet ga je bilo sam smeh in veselje.

Razni mali oglasi.
MILLINERY SALESLADY
Excellent opportunity for really good earnings with large firm.
CONSOLIDATED MILLINERY CO.
18 S. Michigan
Mr. Smoller

WANTED
WOMEN
OR
GIRLS
Days or Evenings
Full time
light work
Apply at:
1800 So. Homan Ave.

GIRLS-WOMEN
25 JOBS 25
Steady Employment
Good Starting Rate
Increase in one month
Periodic raises thereafter
No experience necessary.
We will train you
Choice of three shifts
Bonus for night work
40 hours week
Free bus transportation to and from carline
Bus transportation for night workers to and from 63rd and Kedzie
Low cost cafeteria
Paid vacations
Sick benefit plan
Work with a pleasant group of people in modern plant

The Visking Corp.
6733 W. 65th St.

Stenographers
Junior Clerks
Typists
Work in modern, air conditioned office
Good starting salary
40 hour week
Good transportation
Low Cafeteria
Paid vacations
Many liberal benefit plans
Secure your future today with a good position at
The Visking Corp.
6733 W. 63rd St.
All are interested in the daily 'Prosveta'! Podpirajte svoj list!

Razni mali oglasi
GLEN ELLYN
3 1/2 rooms. Numerous out buildings. Well landscaped. All kinds fruits, berries, trees & shrubs. Deep well. Finnish steam bath. 5 acres. \$11,500.
E. C. STOKBURGER
Call Glen Ellyn 345

CLEANING WOMEN
5:30 PM to 1:30 PM Monday through Friday. Temporarily Saturday afternoons 1 to 5 PM.
71c per hour 1st 6 months
73c per hour 2nd 6 months
75 1/2c per hour after one year
Excellent opportunity for young women.

STANDARD OIL CO.
Room 502
910 S. MICHIGAN AVE.

CUPOLA TENDERS
EXPERIENCED
Continuous Pouring Operation
Clean Modern Grey Iron Foundry

HURLEY MACHINE CO.
2125 S. 54th Ave.
CICERO, ILL.
Employment office open Monday through Friday 8 to 4:30 PM.
Saturday until 1 PM.

COUNTER GIRLS
for Industrial CAFETERIA
Experienced preferred - Semi exp. acceptable. Hour, 9 - 5 - 5 day week
Free uniforms and meals - Apply at Cafeteria - Ask for Miss Helen INTERNATIONAL REGISTER
2820 W. Washington Blvd.

GIRLS
For punch press and kick press
No experience necessary
Safe jobs, good pay
Varied work
48 hours week
Time and half over 40 hours
Western Name Plate
4838 W. Huron St.

OPERATORS
Experienced
Guarantee up to \$1.00 an hour
Our girls earn from \$40.00 to \$60.00 per week on piece work
L. KLEIN
1564 N. Damen Ave.
Near Damen and Milwaukee Ave.

WANTED-WOMEN
No experience necessary
on all 3 shifts in Molding Dept. Also girls for full or part time for packing and assembling plastic parts. All night work. No lifting required. Very pleasant surrounding. Good starting pay. Come in and arrange to work a few hours a day for that extra vacation money. Apply:
AMERICAN MOLD PRODUCTS
1644 N. Honore St.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti! Ali jih čitate vsak dan?

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA
Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta. Prijava eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naročnik. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 na leto naročnina. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, redni da je list predlagatelj član SNPJ. List Prosveta je vsak lastnik gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojavilo se je kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupni naročnik na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnstvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnstvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. dravne in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in \$4.00	1 tednik in \$4.00
2 tednika in \$3.50	2 tednika in \$3.50
3 tednike in \$2.40	3 tednike in \$2.40
4 tednike in \$1.20	4 tednike in \$1.20
5 tednikov in \$1.00	5 tednikov in \$1.00
Za Evropo je \$3.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$

1. Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od naslednjega člana moje družine:

2. _____ Čl. družine št. _____

3. _____ Čl. družine št. _____

4. _____ Čl. družine št. _____

5. _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Razni mali oglasi
FURNITURE FINISHERS
EXPERIENCED
STEADY WORK
GOOD PAY
2127 S. Racine Ave.

WATCHMAKERS
for repair work at home
BROPHY JEWELRY
2372 N. Neva Ave.
2 blocks East of Harlem and
block South of Grand
Merrimac 4992

SEWERS
EXPERIENCED ON
MATTRESSES and COUCH
Will train if not experienced
Call MONroe 1800
or apply
at
2229 S. HALSTED

AUTO MECHANIC
WITH FORD EXPERIENCE
50-50 Commission Basis
With Weekly Guarantee
Brand New Equipment
Excellent Working Conditions
Charles Baron Inc.
NEW FORD DEALER
2229 S. Michigan
Ask for Jack Smith

TOOL & DIAMOND MAKERS
AND RADIO TECHNICAL
Mechanical and Electronics
Experience desired
REAL OPPORTUNITY
ALLADIN RADIO IND.
501 W. 35th Street

ALI GLEDATE ZA DOBRO
PLAČO IN STABILNO
Telefon kompanija ima
takih prilik

HIŠNICE
(JANITRESSES)
Takoj od začetka plača 77 1/2c
uro, po treh mesecih 77 1/2c na
in po šestih mesecih po 82 1/2c
uro

ŽENSKA ZA ČIŠČENJE V
DELH MESTA
Delovne ure od 5:30 pop. do
ure ponoči.

Oglasite se pri
ILLINOIS BELL
TELEPHONE
COMPANY
v upošlevalnem uradu za
v pritičju
309 W. WASHINGTON

Tak je bil Peter

Gaber

(Nadaljevanje in konec)

'Takrat je bila ofenziva. Vso noč smo ležali v zasedi. Na cesto smo zakopali mine in smo čakali avtomobilov, da jih vržemo v zrak. In potem bi še s strojnimi vžgali po sovražniku. Zjutraj, morda je bilo okrog osmih, pa je prišla po cesti močnejša patrila belih. Sam ne vem, kdaj sem sprožil strojno in takoj so ležali na cesti trije mrtvi. Naši so vsi planili vame, češ, da se po nepotrebnem izdajamo. Toda kar je bilo, je bilo. Gledal sem one tri, ki so negibno ležali na cesti in njihove puške. Bile so dolge, francoske puške, ki jih od naših nihče ni maral. Prekleto smo jih rekli. Potihem sem klenil one tri in njihove puške. Da bi hudiči imeli vsaj mauserice, bi skočili ponje in bi tako pred tovariši opravičili svoje prenaplajeno dejanje.

Tedaj je rekel Martin: 'Te puške bi lahko prinesli domov. Ali se ti upaš iti ponje?'

'Če se ti upaš z menoj, si upam tudi jaz na cesto,' sem dejal.

Malce je pomolčal in premišljeval. Toda bilo ga je sram pred tovariši in tako se je moral odločiti, da me bo spremljal. Planila sva po robu navzdol. Seveda je oni kmalu zaostal. Jaz pa

tega nisem opazil, preveč me je podžgalo tisto izzivajoče vprašanje, če si upam. Toda komaj sem se pokazal na cesti, so že zaživžgale krogle okrog glave. Takoj sem začutil bolečino v rami. Naenkrat je bilo spodaj vse polno belih, vrag vedi, od kje so se vzeli. Planil sem v obcestni jarek in potem po jarku navzgor. Zdelo se mi je, da bežim vso večnost. Potem sem prišel do gozda in sem se zgubil med drevjem. Bil pa je že tudi skrajni čas. Moči so me zaradi izgube krvi čim dalje bolj zapuščale. Ko nisem mogel nikamor več, sem se zavlekel v gost grm, da počakam noči. Tam sem potem ležal ves dan in vso noč. Šele drugo jutro so me naši dobili in odnesli.

'In beli niso prišli za teboj?'

'V bližini jih ni bilo, slisal pa sem jih, kako so nekaj sto metrov stran kričali. Prav za prav mi ni bilo nič prijetno pri srcu. Grabila me je bojazen, če bi prišli bliže in me našli v grmu. 'Kar bo, pa bo,' sem si skušal dajati poguma, pa se mi seveda ni popolnoma posrečilo.'

'Rana me je začela skeleti,' je nadaljeval. 'In žejalo me je, strašno žejalo. Toda nič si nisem mogel pomagati. Ležal sem v grabnu in nisem mogel nikamor. Bil sem tako neboljen, kot pred leti, ko sem prišel pod sanoi.'

'Takrat sva v Vrbnikovim To-

netom vozila klade iz gozda,' je kar sredi pripovedovanja začel novo zgodbo. Vedno je tako pripovedoval. Sredi zgodbe je začel dve novi in ko je oni končal, se je vrnil zopet k prvi.

'Lepa zima je bila tisto leto. Se reče, snega je bilo precej, toda večinoma je bilo mrzlo, sončno vreme. Taka zima pa je kakor nalašč za gozdarjenje. Najslabše je, če je sneg in južno vreme. Mokra pot te utruja in že zjutraj dobiš mokro v čevlje in si potem v žlavi ves dan. Tisto leto pa smo imeli mokro v škornjih samo od znoja. Takrat smo vozili klade iz Lenarškevega gozda. Tam pri Krva-vi jami, saj veš, kje je to, pa me je vrglo. Klanec je prekleto strm, pa še zgleden je bil od klad. Stopil sem na zobe, da bi se globlje zajedli v sneg in zadrževali sani, pa sem se kar naenkrat znašel pod kladami. Obležal sem nezavesten, in ko je prišel Tone za menoj, me je komaj spravil k sebi. Sicer pa ni bilo hudega, samo nogo mi je zlomilo na dveh mestih. Spodaj je moral Tone sam naložiti oba voza, potem pa sem se vsedel na voz in vzel vajeti v roke, kakor bi ne bilo nič. Samo, kadar je voz malo močnejše poskočil, me je zabolelo v nogi, da so se mi na čelu nabrale potne kapljice. In ko sva ured Marjuto gostilno ustavila, da popijeva svojo vsakdanjo merico, sem ostal kar na vozu.'

'Kako si bil,' se mi je za-